



Vlaams
Parlement

vergadering **C177**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

van 12 april 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het verdere overleg tussen de Federale Regering en de deelstaatregeringen met betrekking tot een aantal aangekondigde maatregelen ter bestrijding van het terrorisme – 1645 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de VRT-verslaggeving over amok-makers in Molenbeek – 1647 (2015-2016)	9
VRAAG OM UITLEG van Paul Van Miert aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de kwaliteitsmeting van overheidscommunicatie – 1692 (2015-2016)	19
INTERPELLATIE van Jan Bertels aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de uitvoering van de begroting 2016 – 29 (2015-2016)	21
VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het boetetarief bij de dossiers die door de Bijzondere Belastinginspectie werden overgemaakt in het kader van de fiscale regularisatie – 1510 (2015-2016)	32

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het verdere overleg tussen de Federale Regering en de deelstaatregeringen met betrekking tot een aantal aangekondigde maatregelen ter bestrijding van het terrorisme – 1645 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister-president, het gaat inderdaad om het 'verdere' overleg omdat dit voortvloeit uit eerdere gedachtewisselingen in deze commissie. Op 5 januari 2016 lichtte u al een aantal elementen toe over het overleg dat had plaatsgevonden op 23 december 2015 tussen de Federale Regering en uzelf naar aanleiding van de door premier Michel aangekondigde maatregelen in de strijd tegen het terrorisme. Dat was toen nog na de aanslagen in Parijs. U zei toen in de commissie onder meer dat u wat betreft de geradicaliseerde imams een voorstel zou doen aan de Federale Regering om een studie te bestellen "om te kijken in welke mate er federale maatregelen kunnen worden genomen". U zei toen dat het interessant zou zijn om voorwaarden te koppelen aan de erkenning en subsidiëring van de imams met betrekking tot onder meer opleiding. Dat moest nog verder worden onderzocht, maar u zei wel dat de premier was ingegaan op uw vraag om daarover een studie te laten uitvoeren.

Er was ook overleg over het voorstel van de Federale Regering om te komen tot het opleggen van een enkelband aan de personen die figureren op een lijst van de dreigingsanalysediensdiensten. U hebt daarbij meteen gezegd dat u reserves hebt bij de piste om op administratieve wijze, via een uitspraak van de overheid, aan vrijheidsontneming te doen omdat volgens het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) dit alleen maar kan worden opgelegd door een gerechtelijke maatregel. U kantte zich tegen een juridische situatie waarbij men administratief vrijheidsontneming opgelegd zou kunnen krijgen.

De bijzondere wet bepaalt dat de deelstaten enkel instaan voor de enkelbanden en de begeleiding van personen met een enkelband als die opgelegd zijn door een gerechtelijke maatregel. U zei ook dat de mensen die nu instaan voor de begeleiding van personen met een enkelband, op dit ogenblik niet zijn opgeleid voor dat soort opdrachten.

In de justitiehuisen werd de voorbije maanden aandacht besteed aan dit aspect, en dit zowel in de opleiding van de nieuw aangestelde referentiejustitieassistenten als bij het leidend kader. Er zou na de opleidingsmomenten bepaald worden in welke mate dat opleidingstraject verder uitgewerkt moet worden.

De nieuwe bevoegdheden van de Vlaamse overheid met betrekking tot justitie, ingevoerd bij de zesde staatshervorming, voorzien op dit moment niet in een permanente vertegenwoordiging van de deelstaten in de Nationale Veiligheidsraad, maar uzelf en de Vlaamse Regering werden blijkbaar wel betrokken op het moment dat er acuut dreigingsgevaar was omdat het dan ook gaat over aspecten die betrekking hebben op de hele samenleving en dus ook op Vlaanderen. Zo was u, als ik mij niet vergis, ook aanwezig op de tweede Nationale Veiligheidsraad van 22 maart 2016, de dag van de zeer betreurenswaardige aanslagen in Brussel.

De vraag is dan natuurlijk of het de facto deel uitmaken van bepaalde bijeenkomsten van de Nationale Veiligheidsraad voldoende is en of de Vlaamse Regering of uzelf niet beter zou aandringen op een herziening van de wetgeving ter zake, zodat u permanent deel zou uitmaken van de Nationale Veiligheidsraad.

Minister-president, werd de aangekondigde studie over het koppelen van voorwaarden aan de erkenning en financiering van de imams al aanbesteed? Zo ja, wie gaat zich daarmee bezighouden? Wanneer mogen wij het resultaat van die studie verwachten? Werd uw voorstel dus effectief overgenomen door de Federale Regering?

Heeft de Vlaamse Regering weet van de effectieve uitvoering van de door de premier op 19 november 2015 aangekondigde "onmiddellijke en algemene screening van alle predikers die aanwezig zijn op ons grondgebied" en de uitvoering van de eveneens op 19 november 2015 aangekondigde maatregel rond moskeeën en gebedsplaatsen die een jihadistische benadering voorstaan? Men zei toen met name dat "niet-erkende, vaak clandestiene, gebedsplaatsen (moskeeën of culturele centra) moeten worden ontmanteld".

Wordt in het licht van de nieuwe aanslagen van 22 maart 2016 ook de volgende maanden in de justitiehuisen verder aandacht besteed aan het aspect radicalisering? Zo ja, hoe?

Was er na het overleg van 23 december 2015 nog overleg met de deelstaatregeringen over de aangekondigde antiterreurmaatregelen? Zo ja, wat was het resultaat van die bespreking?

Meent u dat een formele en structurele aanwezigheid van de deelstaatregeringen in de Nationale Veiligheidsraad aangewezen is? Dringt u in dat geval aan op een noodzakelijke wetswijziging, zodat de Vlaamse Regering permanent in die Veiligheidsraad vertegenwoordigd zou kunnen worden?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Janssens, met betrekking tot uw eerste vraag moet ik u zeggen dat ik hierover geen berichten meer heb ontvangen. Ik heb dus geen bericht dat de studie is aanbesteed. U weet dat de Federale Regering zelf heeft gezegd dat er werk moet worden gemaakt van voorwaarden voor imams die hier actief zijn. Ik heb toen gezegd dat dat iets is waar je heel sterk zult moeten balanceren. Er is vrijheid van levensbeschouwing en vrijheid van religie. Het is wenselijk om na te gaan welke voorwaarden je daaraan kunt koppelen.

Er is een onderscheid tussen erkende moskeeën en niet-erkende waar geen enkele tussenkomst is tot op heden. Toen heeft de premier gezegd dat hij een studie zou bestellen, maar ik heb daar verder geen antwoord op gekregen. Morgen komt het Vlaams Platform radicalisering samen, ik heb het punt daar op de agenda laten plaatsen. Hetzelfde geldt voor de screening van de predikers en de niet-erkende gebedsplaatsen. Ik heb daar verder geen weet van.

Er is een driemaandelijkse overlegcommissie erediensdiensten tussen de federale overheid en de gewesten. Op de laatste vergadering is meegedeeld dat de federale overheid volop bezig is met de voorbereiding van een algemene screening.

Imams van erkende lokale geloofsgemeenschappen moeten voldoen aan een aantal voorwaarden. Ze zijn gescreend. Voor de niet-erkende moet men onderzoeken wat kan en niet kan in het kader van vrijheid van levensbeschouwing. Iedereen die dat wil, kan in zijn huiskamer een religieuze dienst organiseren. Dat is een vrijheid, dat is niet onderworpen aan enige voorafgaande controle.

Ik heb wel vernomen dat sinds eind 2015 de aflevering van visa aan imams die willen werken in een niet-erkende moskee, on hold staat. Sinds eind 2015 zijn dergelijke visa niet meer verleend. Dat is waarschijnlijk in afwachting van het onder ogen nemen van het spectrum van mogelijke maatregelen daaromtrent.

U hebt dat ook in de pers kunnen vernemen: minister Vandeurzen heeft meegedeeld dat per justitiehuis een effectieve en een 'plaatsverruimende' referentie-justitieassistent radicalisering zal worden aangesteld. Die zullen instaan voor de interne ondersteuning van collega's met betrekking tot vragen inzake radicalisering. Ze kregen al een eerste opleiding over radicalisering en terrorisme van het ondersteuningsteam Vlaams-Brabant. Er is een heel opleidingstraject dat nog in ontwikkeling is. Er zijn diverse overlegmomenten geweest tussen het kabinet-Vandeurzen en de Veiligheid van de Staat. Daar is de informatie-uitwisseling tussen de Veiligheid van de Staat en de afdelingen justitiehuizen op punt gezet. Dat gebeurt via een centrale contactpersoon radicalisering.

Minister Vandeurzen laat weten dat er werk gemaakt wordt van een protocol-akkoord rond de samenwerking tussen die twee diensten. In afwachting daarvan zijn er nu al praktische afspraken over de informatie-uitwisseling. Binnen de afdeling justitiehuizen zijn er afspraken gemaakt om op centraal niveau een beter overzicht te krijgen op het aantal dossiers met betrekking tot terroristische feiten waarin de justitiehuizen worden gemandateerd. Voor verdere toelichting verwijs ik u door naar minister Vandeurzen.

Na 23 december 2015 heeft in aansluiting op het Overlegcomité van 27 januari 2016 een overleg plaatsgevonden tussen de premier en de minister-president. Er was een vervolgvergadering gepland op 24 februari na het Overlegcomité. Die is niet doorgegaan. Er zijn wel vergaderingen geweest van het Platform radicalisering met kabinetsmensen op 19 januari en op 22 februari. Morgen is er zoals gezegd opnieuw een vergadering van het Platform radicalisering. We gaan morgen wellicht meer vernemen over de punten van uw eerste twee vragen.

De zesde staatshervorming heeft inderdaad niet opgenomen dat de deelstaten een permanente vertegenwoordiging krijgen in de Nationale Veiligheidsraad. Dat is zeer wijs geredeneerd van de premier, in samenspraak met de ministers-presidenten, om niet altijd – het hoeft niet altijd als het dreigingsniveau verlaagd wordt van vier naar drie – iedereen samen te brengen. Ik wil daar wel een vergadering aan besteden, maar het heeft niet zoveel zin om Paul Magnette en mij en iedereen te laten samenkomen om gewoon iedereen akte te laten nemen van de daling van het dreigingsniveau.

Wat wel belangrijk is, en dat is tot nu toe gebeurd, is dat bij imminente dreiging, dat is bij dreigingsniveau vier, wel wordt samengekomen met de deelstaten, in zoverre het betrekking heeft op onze materies, zoals Onderwijs, onze administratie in Brussel en het openbaar vervoer naar Brussel. Dat is de beste manier om samen te werken. Dat is niet geformaliseerd, dat hoeft ook niet voor mij. We nemen deel aan de Veiligheidsraad, we horen daar in vertrouwen alle verslaggeving van de betrokken diensten die daar rapporteren: politie, inlichtingendiensten, staatsveiligheid enzovoort. Dat is voor een goede manier van werken. Ik ga ervan uit dat die werkwijze wordt voortgezet. Het is natuurlijk heel belangrijk dat we bij imminente dreiging weten of we maatregelen moeten treffen voor bijvoorbeeld Onderwijs, voor de steden en gemeenten, het openbaar vervoer enzovoort.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Na de indiening van mijn vraag verschenen in de pers inderdaad nog artikelen over onder meer de enkelband en de opvolging daarvan en over de justitiehuizen waar nog niet alles helemaal in orde is, om niet te zeggen helemaal niet in orde. Daarover zullen we, zoals u hebt aangegeven, aparte vragen stellen aan bevoegd minister Vandeurzen.

Met alle begrip voor de situatie die u hebt toegelicht, maar mijn eerste twee vragen hebt u nog niet kunnen beantwoorden. Ik zal opnieuw bijkomende vragen

stellen nadat het radicaliseringsplatform morgen is samengekomen. Ik heb evenwel nog een praktische vraag, ik neem aan dat u verwijst naar het Vlaamse platform.

Minister-president Geert Bourgeois: Het is het interfederale overlegplatform, waarbij de deelstaten en de federale overheid betrokken zijn.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Ik zal dan bijkomende vragen stellen, nadat het radicaliseringsplatform is bijeengekomen.

De voorzitter: De heer Somers heeft het woord.

Bart Somers (Open Vld): Minister-president, vooreerst mijn appreciatie voor de gedegen manier waarop u vanuit uw functie dit dossier opvolgt, positief aanspoort en mee bereid bent stappen vooruit te zetten.

Ik heb twee bedenkingen. De imamopleiding is een ingewikkelde aangelegenheid. We dreigen, buiten onze wil om, ter plaatse te blijven trappelen. Het is een moeilijk spanningsveld. Het is immers niet evident in een levensbeschouwing binnen te treden om te zeggen hoe men een theologische opleiding moet organiseren. Eigenlijk zou de religie zelf het voortouw moeten nemen. Om praktische redenen, maar waarschijnlijk ook vanwege allerlei theologische discussies, waarvan ik het begin en het einde niet ken, blijkt het moeilijk. Nochtans is een imamopleiding belangrijk voor Vlaanderen. Op een zeker moment vrees ik echter dat we voor een moeilijke keuze zullen staan. We moeten ons de vraag stellen of we niet, al is het met een deel van de moslimgemeenschap in Vlaanderen – we hebben verschillende mensen gezien in de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering die een moderne, verlichte westerse islam voorstaan – samen in overleg moeten gaan. We moeten ons afvragen of we niet met die mensen kunnen beginnen aan de uitbouw van een imamopleiding, in plaats van de positie die we allemaal innemen, die de juiste is en die respectvol is, namelijk dat het moet komen van de gemeenschap in zijn totaliteit en via het geëigende orgaan, met name de Moslimexecutieve. Als zij er niet in slagen, dan zijn we gedoemd maanden, jaren te wachten alvorens we met die imamopleiding kunnen starten.

Het is een moeilijk spanningsveld. Ik vind het zelf ook niet eenvoudig. Wanneer treden we buiten dat kader en gaan we met een deel van de gemeenschap, met een aantal imams, een aantal gesprekspartners een aantal vooraanstaanden toch door met die imamopleiding? In de mate dat er erkenning en financiering wordt aan gekoppeld, kan men op het terrein, in onze steden en wijken, een beeld ophangen van een verlichte, moderne islam die aansluiting vindt bij de moderne samenleving en een antwoord kan bieden, want dat is nodig, op meer de orthodoxe, salafistische, reactionaire of conservatieve stromingen binnen de islam. We moeten daar als parlement over nadenken. Hoe moeten we dat doen? Hoe pakken we dat aan? Hoe gaan we ermee om? We kunnen niet op de patstelling blijven staan.

Ik heb begrepen dat sommige fracties, waaronder Groen, vragende partij zijn om de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering opnieuw samen te roepen. We hebben afgesproken dat dit in april zou gebeuren. Rekening houdend met de actualiteit, de lopende debatten en discussies en de nieuwe elementen, lijkt me dat een zinvolle piste. Ik heb begrepen van collega's dat het een zinvolle piste is om in een breder kader een round-up te maken. Laat ons kijken welke punten er zijn om met het parlement te onderzoeken waar we momenteel staan, waar we een tandje moeten bijsteken en waar nieuwe pistes moeten worden ontwikkeld.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Ik was evenmin van plan tussen te komen, maar ik sluit me aan bij het laatste punt van de heer Somers, namelijk het

opnieuw samenroepen van de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering. Vanochtend heeft collega Sminate de cijfers vrijgegeven van het aantal moslimleerkrachten dat over een erkenning of diploma beschikt.

We hebben ook geworsteld met de vraag of men in de plaats kan treden. Dat kun je uiteraard niet. Je kunt wel in dialoog treden met die groep en zeggen dat we van hen verwachten dat er een erkende opleiding komt. Dat moeten ze dat op poten zetten. Alleen die mensen mogen de opleiding geven als ze aan bepaalde voorwaarden voldoen, namelijk het erkennen van de gelijkheid van man en vrouw, van halebirechten, mensenrechten, evolutietheorie. Maar dan komt natuurlijk de vraag hoe de Moslimexecutieve precies functioneert. Zonder ons te moeien met de inhoudelijke uitwerking van het lesgeven kunnen we wel vragen dat ze aan bepaalde voorwaarden voldoen en dat de lesgevers een erkenning moeten hebben.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Ik was ook niet van plan om tussen te komen, maar ik kan de beschouwing van de heer Somers wel volgen. Ook mijn fractie is inderdaad vragende partij om, met enige schroom – want het is niet makkelijk om binnen een godsdienst te komen – met degenen die in de moslim-gemeenschap op een meer westerse en moderne manier met de islam omgaan, te kijken hoe we stappen vooruit kunnen zetten.

Ik denk dat dat een onlosmakelijk onderdeel moet zijn als we willen proberen op een volwassen en open manier stappen vooruit te zetten, als we mensen die hier dag in dag uit leven, op een goede manier willen verbinden met het verhaal dat we met zijn allen toch willen maken.

Collega Somers verwees er ook al naar: in onze fractie is er inderdaad het aanvoelen dat er op dit moment sprake is van wat verspreide informatie die naar boven komt. Er worden cijfers bekendgemaakt. De bijeenkomst van de commissie Deradicalisering was weliswaar gepland voor april, maar ik denk dat we ondertussen ver genoeg verwijderd zijn van de aanslagen van 22 maart om versneld bijeen te komen, om eens te bekijken waar we staan en waar de Vlaamse Regering, ook op basis van de dingen die de jongste dagen naar boven zijn gekomen, nog bijkomende inspanningen moet doen om het probleem ook van onze kant mee te helpen oplossen. Mijn fractie sluit zich hier dus volmondig bij aan.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik heb geantwoord wat ik kan antwoorden met betrekking tot de bevoegdheden van collega Vandeurzen. Voor de goede orde: hij betwist die aantijgingen die zijn gepubliceerd. Vlaanderen is ook niet bevoegd om te bepalen wie al dan niet onder begeleiding komt. Dat blijft een federale bevoegdheid. Wij voeren uit wat de federale overheid beslist. De vraag of iemand al dan niet een enkelband krijgt enzovoort, is op geen enkele manier een Vlaamse bevoegdheid. Wij zijn bevoegd voor die assistenten, en collega Vandeurzen zit al ver met die opleiding. Dat is ook allemaal niet zo eenvoudig. Hij heeft afspraken gemaakt met de Staatsveiligheid. Wij moeten er ook voor zorgen dat de nodige materiële middelen er zijn, en dat is geen eenvoudige klus. We hebben immers te weinig middelen gekregen om personeel, auto's, enkelbanden en dergelijke meer te financieren, maar we nemen daar de verantwoordelijkheid voor op.

Dan is er een ander, belangrijk punt. Wat de heer Somers heeft gezegd – en andere leden hebben zich daarbij aangesloten –, dat heb ik – wellicht met andere woorden – onmiddellijk tijdens die eerste vergadering bij de premier aangebracht. Nog meer dan voorheen lijkt het momentum er nu te zijn om met de islamitische gemeenschap tot oplossingen te komen. De tijd is daar rijp voor. Het

overgrote deel van de moslims wil komen tot een gedeelde samenleving, gaat voor die westerse, verlichte, moderne islam, wil zich integreren. Er zijn ook een pak imams die dat ook publiekelijk zeggen, die afstand nemen van een aantal salafistische en andere denkbeelden, die zeggen waar ze naartoe willen. Onder andere daarom heb ik die studie gevraagd. Dit is immers niet eenvoudig. De Grondwet garandeert de vrijheid van levensbeschouwing, net als het EVRM. Enerzijds heb je de erkende moskeeën. De federale overheid staat in voor de erkenning van de imams ervan, voor de betoelaging van de bedienaars van de eredienst. Naar mijn aanvoelen kan de federale overheid wel degelijk voorwaarden opleggen waaraan imams moeten voldoen om te worden erkend. U weet echter evenzeer dat er veel meer niet-erkende moskeeën, en dus ook niet-erkende imams zijn, met alle problemen die we kennen van een salafistisch ideeëngoed, van mensen die worden betaald door de Turkse overheid of semioverheid. Dat is eigenlijk het probleem. Ik heb u meegedeeld dat volgens mijn informatie de visa voor die mensen on hold zijn gezet. Ik meen dat de federale overheid een aantal zaken moet onderzoeken. Welke voorwaarden kunnen er worden gekoppeld aan het federaal betoelagen en erkennen van imams? Kun je bepaalde voorwaarden opleggen als het gaat om niet-erkende imams? Nogmaals, er is de vrijheid van religie en van eredienst, dus dat zal balanceren zijn. Ik denk dat je daar wellicht wel oplossingen voor kunt vinden. Ik weet niet of iemand in staat is om die uit zijn mouw te schudden. Ik in elk geval niet. Daarom heb ik in illo tempore, weliswaar nog niet zo lang geleden, gezegd dat men daar beter een studie over zou vragen. Dat is immers niet iets dat je zomaar, uit de losse pols kunt oplossen.

Dan is het punt van de opleiding van de imams. Ik heb samen met minister Smet in de vorige periode het voortouw genomen met betrekking tot het doceren van islamitische theologie. We hebben nu twee instellingen waar dat gebeurt, aan de KU Leuven, en in Antwerpen op bachelorniveau. We hebben dus een masterniveau en een bachelorniveau. *(Opmerkingen van Bart Somers)*

In Mechelen ook al? Thomas More doet dat ook al. Er zijn er dus al drie. Mijn excuses. Er zijn dus instellingen waar dat wordt gedoceerd, maar dat staat los van een imamopleiding. Dit is islamitische theologie. Dit is op dit ogenblik zelfs geen voorwaarde om imam te kunnen zijn. Ook andere mensen volgen dat. Zelfs mensen die geen moslim zijn, gaan islamitische theologie studeren. De cursussen staan open voor iedereen. Als overheid organiseren wij geen enkele opleiding van bedienaar van de eredienst. Wij doen dat niet voor de katholieken. De seminaries, dat is een zaak van de katholieke kerk. We doen dat niet voor de dominees van de protestanten of de anglicanen, voor de orthodoxen. We doen dat niet voor de vrijzinnige levensbeschouwing. We doen dat voor niemand. Dat is hun zaak. Ook daar moet je dus zien of je eventueel tot oplossingen kunt komen. De bijkomende moeilijkheid is dat de islam niet hiërarchisch gestructureerd is. Daar is ook op gewezen. We weten dat allemaal. Daar is geen sprake van één gezaghebbend beslissingsorgaan, wat je wel in andere religies hebt. We kennen allemaal het wedervaren met de Moslimexecutieve. Die heeft nu een nieuw presidium en ook een nieuwe voorzitter. Minister Geens zegt echter dat hij tot een confederale structuur wil overgaan. We moeten bekijken of we daarover tot een vruchtbare dialoog kunnen komen. We kunnen dus niet zeggen dat we als Vlaamse overheid een imamopleiding gaan organiseren. Dat is niet aan de overheid. Dat zou in strijd zijn met de vrijheid van eredienst, dus dat doe je ook niet.

Dat zijn volgens mij dus de punten waarvoor er een oplossing moet komen. Vlaanderen erkent en betoelaagt moskeeën. De federale overheid betaalt die erkende imams, net zoals ze de bedienaars van de erediensten en de vrijzinnige consulenten betoelaagt. Dan is er de vraag wat je doet met niet-erkende imams. Kun je daar voorwaarden aan koppelen? Ik denk dat er daarvoor oplossingen mogelijk moeten zijn. Dat zal moeten worden afgewogen.

Maar je hebt ook overwegingen van openbare orde. Je hebt ook overwegingen van publieke waarden die deel uitmaken van de basiswaarden van de Europese Unie. Ik denk dat specialisten in die materie wellicht oplossingen kunnen aanreiken. Dan is er het punt van de opleiding waarbij er in principe een initiatief moet komen uit de gemeenschap zelf omdat wij geen priesters, geen bedienaars gaan opleiden. Ik hoop dat er op federaal vlak een studie komt daaromtrent.

Het is goed om als parlement ook de dialoog te voeren. Ik heb ook heel wat contacten met mensen uit de moslimwereld. Ik herhaal wat ik gezegd heb: het is het momentum om dat te doen omdat meer en meer gezaghebbende stemmen in die richting gaan en zeggen dat het fundamentalistisch gedachtegoed, van welke origine ook, weg moet uit onze moskeeën. We schrijven ons in in die westerse pluralistische samenleving met erkenning van andere levensbeschouwingen. Dus moeten we het ijzer nu kunnen smeden, als u me die uitdrukking toelaat. Ik denk dat elke dialoog daaromtrent een goede dialoog is op dit ogenblik.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de VRT-verslaggeving over amokmakers in Molenbeek – 1647 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Voorzitter, minister-president, het gebeurt niet vaak dat ik hier een vraag kom stellen, maar ik wil ze aan de minister-president stellen, want hij is namelijk deels het voorwerp van mijn vraag. Minister-president, u hield namelijk op 21 maart een toespraak voor de Vereniging voor Internationale Relaties in Brussel. U had het daarbij over de gebeurtenissen, enkele dagen eerder, in Molenbeek, meer bepaald over het vermeende weerwerk dat de politiediensten ervaarden bij de uitvoering van hun werk. U stelde: "Het is voor mij een zeer schrikwekkend beeld dat na de arrestatie van Salah Abdeslam spontaan tweehonderd jongeren van allochtone origine samentroepen om onze politie met stenen en flessen te bekogelen." Aansluitend betreurde u het dat er in het VRT-journaal geen beelden van dat oproer te zien waren. Daar werd u later die dag in 'De Wereld Vandaag' op Radio 1 over geïnterviewd. Zelf was u uiteraard geen ooggetuige van de feiten, en u moest u dus baseren op getuigenverklaringen.

Over de precieze omvang van de incidenten is er discussie met mensen die wel ter plaatse waren die vrijdag. De federale politie heeft het over een twintigtal amokmakers die een kat-en-muisspelletje speelden met de politie. De precieze aantallen zijn volgens u niet relevant. U zei: "En dan doet het er niet toe of het nu twintig of tweehonderd jongeren waren."

Er is duidelijk geen eensluidendheid. U betreurde geen beelden te hebben gezien op de VRT van die flessengooiende jongeren. Maar waren die er wel? Ik heb me heel goed geïnformeerd over mogelijk beeldmateriaal van incidenten die avond. Als je aan research doet op YouTube dan zie je uiteraard beelden van die politiemacht maar niet een politiemacht die bekogeld wordt met flessen. Er is geen filmpje dat daarnaar verwijst. En dat zou vreemd zijn, want er waren honderden mensen met smartphones, er waren heel veel cameraploegen, er zijn dus heel veel beelden gemaakt en er zijn nergens beelden te vinden.

Minister-president, ik wil zeker niet zeggen dat alles peis en vree was die avond. Er waren zeker groepjes jongeren die geagiteerd reageerden op de massale

machtsontplooiing van de politie. Er waren ook boze mannen, vrouwen, moeders en vaders die niet in hun huis konden, hun kinderen niet konden ophalen enzovoort. Een zekere spanning was er inderdaad aanwezig. Die spanning kon je overigens wel zien. Het is niet zo dat die niet getoond werd door de VRT. Die kwam in 'De Afspraak' aan bod, en in het laatavondjournaal werd daar nog eens op ingegaan met de nodige duiding en factcheck.

Volgens getuigenverslagen vlogen er inderdaad enkele stenen door de lucht, maar dat was eerder het gevolg van het wantrouwen in politie en pers en door wrevel over de kordate manier waarop de buurt ontruimd werd, en niet om de arrestatie van Abdeslam te bemoeilijken, zoals u insinueerde. Het gaat me niet over het feit zelf, maar uw uitspraken stootten me om twee redenen tegen de borst. Om te beginnen achtte u het nodig om andermaal – het is niet de eerste keer, zeker niet in uw partij en uw fractie – uit te halen naar de openbare omroep en de journalistieke integriteit van de openbare omroep in vraag te stellen, en meer zelfs, u te bemoeien met de redactionele invulling van het journaal.

Daarnaast stuurde u een verhaal de wereld in dat gretig werd opgepikt op de sociale media waardoor het, mede door uw autoriteit en uw positie in de samenleving, al snel als waarheid door het leven ging. U hebt later op de dag de feiten genuanceerd, maar dat ging uiteraard verloren in de heisa. Het stigmatiseren en polariseren was geschied. Ik hoorde in dat kader trouwens geen oproep tot verbondenheid, minister-president. U bent later wel naar het Beursplein geweest, ik heb u er ontmoet. Er zijn wel een aantal signalen geweest, maar niet op dat moment.

De boodschap die bleef hangen, was deze van honderden allochtone jongeren die de politie bekogelen om de arrestatie van een terrorist te bemoeilijken, en het doodzwijgen daarvan door de VRT. Dat is nu een feitje, maar sinds die dag tot gisteren zijn er navenante, gelijkaardige incidenten geweest, is er een oplopende spanning tussen de politiek en de openbare omroep, zeker bij bepaalde politici, en is er zelfs dat merkwaardige filmpje waarbij beelden van VTM en VRT van deze dagen werden vergeleken alsof de VRT te lief was voor bepaalde allochtone groepen of feiten achterhiel enzovoort.

Het is trouwens zeer merkwaardig dat de nieuwe CEO vandaag in De Standaard stevig de verdediging trekt van zijn journaalploeg en hoofdredactie. De hoofdredactie wijdt er zelf ook nog een stuk aan op de redactie.be. Er zijn feiten genoeg om aan te tonen wat er wel of niet aan de hand was. Het is niet aan ons om te oordelen hoe VTM met terughoudendheid omgaat, maar ik herinner me het incident met de witte Audi die een vrouw aanreed nadat die door een wegversperring in Molenbeek was gereden. Of dat in alle journaals van de dag moet worden getoond, ook als er kinderen kijken, weet ik niet. Dat is ook onze zaak niet. Onze zaak is wel de VRT.

Minister-president, u was op het moment van mijn vraag de enige politicus, maar nu we drie weken verder zijn, zijn er heel wat politici die vinden dat het zus of zo had moeten gaan op de VRT. Ik betreur dat. Er is een beheersovereenkomst, een decreet, een deontologische code, een journalistieke adviesraad en de Vlaamse Vereniging van Journalisten. Mochten er genoeg signalen zijn, dan mag er geoordeeld en gestraft worden als dat nodig zou zijn. Tot op vandaag vind ik dit soort verdachtmakingen niet oké.

Vindt u het opportuun dat u als minister-president uithaalt naar de inhoud van de journaals op de openbare omroep? Hebt u vertrouwen in het werk en de onafhankelijkheid van de redacties? Welke beelden had de VRT dan wel moeten uitzenden in de journaals? Zijn er wel beelden van Molenbeekse jongeren die de politie bekogelen met flessen? Waarom hebt u het in een toespraak over "200

jongeren van allochtone afkomst die samentroepen om onze politie te bekogelen”, terwijl de politie over diezelfde feiten spreekt in heel andere bewoordingen, namelijk “een twintigtal amokmakers die een kat-en-muisspelletje spelen”? Hebt u andere bronnen? Vindt u het daadwerkelijk niet ter zake doend of het nu om twintig dan wel om tweehonderd jongeren ging? Maakt dit volgens u niet het onderscheid tussen een beperkte oproer van lastige mensen met ongepaste feiten en een breed gedragen volksprotest? Waarom linkte u de oproer exclusief aan het willen bemoeilijken van de arrestatie van Abdeslam? We gaan hier VTM niet bevragen, maar er is niets gezegd in ons politiek milieu over het feit dat die zender bij de volgende huiszoekingen met arrestaties vóór de politie aanwezig was. Dat is merkwaardig, maar het is niet onze bevoegdheid. Verscherpten uw uitspraken, die zwaarwichtiger feiten beschreven dan het officiële politiestandpunt en bovendien ongenueanceerd waren, niet onnodig de polarisatie?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Caron, u schrijft me bedoelingen toe die ik niet heb. Kritiek op de VRT is geen VRT-bashing. Ik kom daar straks op terug.

U draait rond de pot met betrekking tot de essentie van wat ik heb gezegd. Ik heb een toespraak gehouden in een internationale context over het Vlaamse internationale beleid, heel breed en op alle vlakken zoals ontwikkelings-samenwerking, multilateraal en bilateraal, en de Europese Unie. Een van de punten die ik aanhaalde, was mijn visie op de EU. U kent mijn discours allang. Daarom neem ik het niet dat u van mij zegt dat ik geen discours voor verbondenheid heb gehouden. Dat vind ik echt kwade trouw van u. Ik verwijs naar het gesprek van daarstraks over de imams. Ik hou al heel lang een discours van verbondenheid. Ik ben minister van Inburgering geweest. Ik heb daar heel wat initiatieven genomen, net zoals mijn voorgangers dat hebben gedaan.

Een van mijn punten was dat de Europese Unie een unie van waarden moet zijn. Het staat trouwens in het EU-verdrag. Die waarden zijn de verlichtingswaarden die ons toelaten om tot gedeeld burgerschap te komen met respect voor ieders levensbeschouwing. Ik heb gezegd dat ik mij zorgen maakte – en ik ben niet alleen – over breuken in de samenleving. Blijkbaar ziet Groen dat niet, maar dat is uw probleem. Als we het concreet hebben over de islamwereld, dan participeert een overgroot deel van die mensen aan de samenleving, ze willen er deel van uitmaken. Helaas zijn er een aantal mensen die die samenleving verwerpen en die waarden niet delen. Ze veruiterlijken dat op bepaalde momenten. Ik heb in de rand daarvan gezegd dat ik het betreurt dat daar geen aandacht aan is besteed, precies omdat dit naar mijn aanvoelen deel uitmaakt van de essentie van het debat.

Ik weet niet hoe u de onafhankelijkheid van de redactie van de VRT interpreteert. Ik respecteer die, maar ik ga niet mee in uw stelling dat kritiek formuleren op de VRT neerkomt op VRT-bashing of het in vraag stellen van de onafhankelijkheid van de redactie. Er zijn daaromtrent garanties opgenomen in de beheers-overeenkomst. Ik vind dat de redactie van de VRT de ruimte moet krijgen om zeer brede, volledige, kwaliteitsvolle, correcte en objectieve berichtgeving te kunnen brengen. Dat betekent absoluut niet dat ik vind dat de beheers-overeenkomst moet worden aangepast. Ik heb dat ook gezegd naar aanleiding van het incident met minister Schauvliege waarbij minister Gatz zei dat de beheersovereenkomst misschien moest worden aangepast. Dat betekent absoluut niet dat politici geen kritiek mogen hebben op wat gebracht wordt van nieuws. Anders gaan we naar een samenleving zonder debat waarbij één klok aan bod mag komen en de andere niet. Als dat uw interpretatie is van onafhankelijkheid van de VRT, dan zeg ik heel duidelijk dat ik daarin niet meega. Het staat

iedereen, elke mens in onze samenleving, iedere burger, elke politicus of minister vrij om daaromtrent een mening te uiten.

Toevallig is dat recentelijk gebeurd met twee ministers, maar dat laat u niet toe te zeggen dat ik dit herhaaldelijk doe. U gebruikt het woord 'andermaal' in uw vraag, maar ik daag u uit aan te tonen dat ik de integriteit van de VRT in vraag zou stellen. Dat wil ik niet, maar ik wil ook geen samenleving zonder debat.

Ik heb een hele rist van beelden en berichtgeving, ook van internationale correspondenten. Het doet er niet toe of het twintig of tweehonderd mensen waren, de vraag is wat daar is gebeurd. De openbare omroep mag en, naar mijn smaak, moet dat ook brengen. Ze heeft dat ook heel correct gedaan met de hooligan-betoging. U verwijst naar mijn optreden bij de Beurs samen met de collega's van de regering, maar dat had daar niets mee te maken. Dat is later gekomen, na de aanslagen. Hier gaat het over de operatie Abdeslam in Molenbeek. Ik heb na de aanslagen het initiatief genomen om met de regeringsleden en de diverse levensbeschouwingen naar de Beurs te gaan, om er in een pakkende sfeer de vertegenwoordiger van het Israëlitisch Consistorie en de voorzitter van de Moslimexecutieve elkaar de hand te zien reiken. Ik neem het dus niet als u durft te insinueren dat ik niet ga voor een samenleving in verbondenheid.

U hanteert ook de term 'oproer'. Ik ben niet zover gegaan die term te vermelden. Ik citeer Douglas De Coninck in De Morgen van 19 maart: "Het nieuws verspreidt zich als een lopend vuurtje, de straat vult zich met jongelui die politie en aanwezige media lopen te irriteren. Een fles vliegt door de lucht, mediamensen worden ingesloten, er wordt geroepen." Hij wordt daarover ondervraagd in de fameuze 'De Afspraak'. Daarin zegt hij dat het aantal jongeren almaar groter werd. Hij denkt dat 150 tot 200 een redelijke schatting is. "Dat was het ogenblik waarop we stonden te wachten aan de uitgang, waar normaal de ambulance met de verdachten naar buiten moest komen."

Zijn er dat 20, 50, 150 of 200, dat doet er niet toe. Op dat moment waren er opstootjes. Ik verwacht dat media daarover berichten en dat ze dat duiden. Het is gemakkelijk achteraf te zeggen: u hebt geen gelijk, dat hield geen verband met een reactie op de politie die daar was, daar waren ook vrouwen die geïrriteerd waren omdat ze niet in hun huizen konden. Er waren verschillende reacties, net zoals ik bij de misplaatste betoging van de hooligans heel genuanceerde reacties heb gezien. Er was een jongedame die absoluut tegenstander was van die mensen, maar ze zei: "Misschien is dat wel hun manier om hun gevoelens te uiten." Er waren uiterst rechtsen bij en mensen die niets moesten weten van het uiterst rechts gedachtegoed. Er waren mensen in het zwart die zegden dat dit hun manier was om zich tegen het terrorisme op te stellen. Ik vind het een verre van geslaagde manier, maar daar is zeer genuanceerde berichtgeving over gekomen. Ik had gehoopt ook berichtgeving te krijgen over wat de mensen bezielt die op dat moment oproer organiseren, zoals u het omschrijft.

Ik wilde dus weten wat daar is gebeurd, en als het even kon, ook peilen naar de motivatie van die mensen. Ik heb vastgesteld dat het Vlaamse publiek is geïnformeerd via sociale media, en ook buitenlandse media. Ik heb toen inderdaad de parallel getrokken met Keulen. Ik heb gezegd: het slechtste wat je kunt doen, is niet informeren en geen duiding geven. Nogmaals, twintig of tweehonderd mensen, dat doet er toch niet toe. De interviewer van de VRT heeft me daarop proberen vast te pinnen. Maar mijn punt was: ik wil niet komen tot een verdeelde samenleving.

In beperkte mate zijn er subculturen. Er zijn mensen die niet participeren aan de samenleving. Dat heb ik zorgwekkend genoemd. Ik kan u mensen opnoemen die daar bezorgd over zijn, die de problemen durven te benoemen. Ik kan u tal van

citaten geven van uw voormalige partijgenoot Luckas Vander Taelen, die zegt dat er een sluipende radicalisering is, dat er breuken ontstaan in de samenleving. Ik kan Luc Van der Kelen citeren, die er een hoofdartikel aan heeft gewijd: "Velen wijzen op de steun die Abdeslam zonder twijfel heeft gehad binnen zijn familiekring, zijn vriendennetwerk en zelfs op straat bij een brede groep jongeren in Molenbeek en in de Brusselse kanaalzone en aangrenzende buurten. Het toont aan dat een belangrijke groep mensen, vooral uit moslimlanden, zich niet ziet als integrerend deel van de samenleving. Dit is geen Brussels probleem, geen Antwerps of Belgisch, maar een diep verspreid Europees probleem."

Ik heb ook uitspraken van het voormalige hoofd van de Britain's Equality and Human Rights Commission die de titel Nations within nations gebruikt, met mensen die hun eigen rechtspraak hanteren enzovoort. Van der Kelen verwijst daarnaar: "Ze hebben een wereld op zich gevormd, kijken niet naar Belgische, Vlaamse of andere zenders. Ze hebben hun eigen buurten en winkels, hun eigen solidariteit onder hen alleen. Aan de andere kant vinden wij dat het zo nog goed is ook: living apart together. Wat we vroeger schreven over Vlamingen en Franstaligen in dit land, geldt ook voor de originele inwoners tegenover nieuwkomers. De een wil de ander niet kennen en de ander niet de een. Dat is de reden waarom ze een man als Salah Abdeslam liever onderdak geven bij vrienden en familie dan hem uit te leveren aan Justitie, wat hij ook heeft gedaan. Dat getuigt van een kwalijk probleem in onze beide samenlevingen. Voorbij de terreur zullen we dat moeten aanpakken aan beide kanten."

Dat is mijn zorg. Hoe groot het fenomeen is, weet ik niet. Ik weet niet of de voormalige voorzitter van het Centrum voor Gelijke Kansen in het UK gelijk heeft dat er 'nations within nations' zijn, maar dat er zulke breuken in de samenleving zijn, staat vast.

Ik kan ook nog citeren uit een onderzoek dat zonet verschenen is in The Times, The Guardian en The Express, waarbij erop gewezen wordt dat een aantal mensen zelfs niet bereid is om de politie te informeren. Slechts een op drie Britse moslims zou bereid zijn de politie te informeren bij een vermoeden dat een bekende banden met terroristische sympathisanten zou hebben aangeknoopt. En dan gaat het verder over de verschillen, over homoseksualiteit, de man-vrouwsituatie en dergelijke meer.

We moeten daar lijnen durven te trekken. We moeten assertief durven te zijn. We moeten durven te zeggen: dit zijn de regels in de samenleving. Dat discours is absoluut niet tegenstrijdig. Wat ik grondig fout vind aan uw stellingen, is dat u maar één kant van de medaille bekijkt. We moeten de beide kanten van de medaille bekijken. We moeten een samenleving zijn die lijnen durft te trekken, op alle vlakken. Als overheid, in het verenigingsleven, in het bedrijfsleven, in onze OCMW's, in Fedasil, in onze onthaalbureaus, moeten we van meet af aan kunnen zeggen: dit zijn de lijnen waarop wij een gedeelde samenleving en gedeeld burgerschap kunnen opbouwen. En anderzijds zijn we gelijke burgers met gelijke rechten. Dat is de andere kant van de medaille. Je moet de beide kanten van die medaille onder ogen durven te nemen. Je moet ook op de beide domeinen consequent durven te zijn.

Ik aanvaard niet dat u mij kapittelt en dat u zegt dat ik geen hand zou reiken om tot een gedeelde oplossing te komen. Ik ben daar al jaren heel actief in. Ik heb vorig jaar de iftar gevierd in Gent, met een interlevensbeschouwelijke activiteit. De iftar werd bijgewoond door joden, door de bisschop, door de vrijzinnigen, door de anglicanen, door de protestanten, door de orthodoxen. Ik werk permanent aan die gedeelde samenleving. Maar ik durf ook te zeggen dat we assertief de basiswaarden die we delen, en alleen op grond waarvan we de samenleving kunnen opbouwen, moeten durven te verdedigen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister-president, ik heb in mijn tekst geen stellingen geponeerd. Ik ben geen discours gestart over integratie of desintegratie, over twee werelden en over kloven. Ik stel u een vraag over uw reactie op wat de VRT bracht naar aanleiding van bepaalde feiten in Molenbeek. Wie zou ik zijn om te twifelen aan de waarden van de verlichting? Hebt u mij daar ooit al aan horen twifelen? Als ik twintig minuten spreektijd krijg, wil ik daarop ingaan, maar ik heb de vraag naar inhoud niet gesteld. Ik wil er nu liever ook niet op ingaan, want wij verschillen wat dat betreft misschien net iets minder van mening dan u zelf suggereert. Ik wil niet in een ander kamp geduwd worden, laat dat duidelijk zijn. Daar gaat mijn vraag niet over.

Wij komen net met de commissie Media van Zaman Vandaag. Het gaat over persvrijheid, en over de afstand tussen politiek en pers. Daarover gaat mijn vraag. Daar wil ik even de nadruk op leggen. Ik doe niets af aan die andere waarden.

Ik ben ook boos, minister-president. Ik heb in mijn inleiding gezegd dat u naderhand wel over verbondenheid gesproken hebt en daartoe opgeroepen hebt, onder meer op het Beursplein. Ik heb er zelfs naar verwezen, maar het stond niet in mijn schriftelijke tekst, omdat die dateert van voor dat moment. Want dat respect betuig ik ook: u hebt het gedaan, en ik heb daar mijn waardering voor uitgesproken, en ook over die verlichtingswaarden.

Mij gaat het over het feit dat u minister-president bent. Elke uitspraak die uit uw mond komt, heeft niet hetzelfde gewicht als die van mijn buurvrouw, bij wijze van spreken. U zegt: "Ik heb respect voor de onafhankelijkheid. Er is een beheersovereenkomst. Maar mag ik dan geen kritiek uiten?" Ja, u mag kritiek uiten, maar het is wel opvallend – zoals het in een tweet van een journalist van een half uur geleden staat – dat al die kritiek uit een bepaalde rechtse hoek komt, dag na dag opgestapeld sinds dat moment, tot vandaag.

U mag kritiek hebben, maar het is toch delicaat om te zeggen dat u kritiek hebt op het feit dat de VRT iets niet gebracht heeft dat niet gebeurd is. Oké, er was ongetwijfeld een zekere spanning, maar u maakt er zelf een incident van, en verwijt de VRT dan nog eens dat ze het niet brengt. Douglas De Coninck, Luckas Vander Taelen of andere kroongetuigen, al dan niet voormalige sympathisanten of leden van mijn club: iedereen is vrij om zijn mening zeggen, maar als dat uw bronnen zijn als minister-president, dan vind ik dat zwak. Ik mag ook kritiek hebben. Die feiten zijn er wellicht niet en niet in die mate.

Ik ga mij beheersen. Ik wil namelijk niet tot een verdeelde samenleving komen, maar tot een verbondenheid van samenleven, waar we wel dezelfde waarden delen. Ik ben zeker dat heel veel mensen met andere religieuze achtergronden en inspiraties die waarden met ons delen. Laat ons daarop voortbouwen. Maar laat ons ook die fundamentele waarde die de openbare omroep in onze samenleving levert, een neutrale en objectieve pers, die op een correcte manier rapporteert, binnen een gegarandeerd afgedwongen deontologisch kader, laat ons daar als politici alstublieft terughoudend mee omgaan. Dat is mijn bekommernis.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Minister-president, toen ik uw uitspraken in de media las, dacht ook ik: daar gaan we opnieuw. Het is het zoveelste incident, na minister Schauvliege, na minister Gatz, van leden van deze Vlaamse Regering die menen zich te moeten moeien in de redactionele onafhankelijkheid van de VRT. Met uw insinuerende uitspraak, minister-president, hebt u uw steentje daartoe bijgedragen.

U zegt dat kritiek op de VRT geen bashing is. Eerst en vooral vind ik wel dat wij als politici geen uitspraken moeten doen die er zouden op lijken dat we ons willen moeien in de redactionele keuzes van onze openbare omroep. We moeten dat niet doen voor kranten of voor commerciële zenders en zeker niet voor de VRT, die gefinancierd wordt door Vlaanderen. Die onafhankelijkheid en onpartijdigheid van onze media en zeker onze openbare omroep is zo belangrijk voor onze democratie dat we die moeten koesteren en bewaken. De laatsten van wie dergelijke aanvallen moeten komen, zijn de politici en zeker de minister-president.

Verder insinueert u met uw uitspraak dat de VRT bewust feiten die niet bewezen zijn, zou hebben achtergehouden om het nieuws te kleuren. U zegt: "Erger is niet informeren." Daarbij verwijst u naar Keulen. Nee, minister-president, erger is verkeerd informeren. Want door verkeerd te informeren, zoals hier is gebeurd, wordt een beeld geschapen. Je krijgt dat beeld niet weg, zeker niet als, zoals de heer Caron zegt, dat beeld wordt geschapen door de minister-president. Dat is inderdaad niet om het even wie. Minister-president, u moet er zijn om mensen te verbinden. Door het beeld dat u geschapen hebt, creëert u echter nog meer tweedracht.

Ten slotte wil ik zeggen dat het nu echt moet gedaan zijn om onze media, meer bepaald de VRT, op deze manier te bashen. Uit een studie die vorig jaar is uitgevoerd, bleek dat alle stakeholders zeer tevreden zijn over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de VRT. Er wordt dagelijks heel hard aan gewerkt, via charters en deontologische codes. De VRT doet haar best en doet het goed. Laten we dat vooral koesteren en bewaken. Je komt heel snel terecht in situaties zoals in Rusland, Polen en Turkije. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): De verlichting wordt hier geregeld vernoemd, maar ik heb de indruk dat het licht bij sommigen mensen hier al lang uit is. Amai, mijn voeten. *(Opmerkingen)*

Mijnheer Caron, het zal u niet verwonderen dat ik mij volledig en zonder twijfel aansluit bij de woorden van de minister-president. Toen ik uw vraag om uitleg las, zag ik vooral twee kwesties, die u in uw betoog nu heel doelbewust hebt onderlijnd. Enerzijds gaat het om de kritiek op de VRT, en anderzijds het samenlevingsprobleem dat werd aangekaart.

Als ik uw vraag lees en u hier bezig hoor, dan pleit u in mijn ogen voor iets dat lijkt op de dictatuur van de media. Je mag de media niet tegenspreken. Je moet alsmäär aannemen wat die zeggen. Zodra je daar als politicus of burger kritiek op hebt, is dat bashing, inmenging en manipulatie. Maar waarom? De media maakt deel uit van ons maatschappelijk debat. Dat is een goede zaak. Ik sta daar achter. Als je als nieuwsdienst het fenomeen dat constructieve journalistiek heet, bepleit, neem je deel aan een maatschappelijk debat. Je overstijgt dan het niveau van het zomaar meedelen van feiten. Het meest belangrijke in een democratie is dat het debat tegensprekelijk is. Hier hoor ik iets anders, namelijk dat, als de media iets poneert, je daar niet tegenin mag gaan.

Verder hoorde ik nog iets veel ergers, mijnheer Caron. U hebt drie of vier keer gezegd: 'VTM doet dat, maar ik zal niet zeggen dat daar iets mis mee is.' Maar ondertussen hebt u het wel gezegd. U zegt dat het niet aan ons is om die kritiek te geven, maar ondertussen hebt u toch duidelijk aangegeven dat er een probleem is. Dat is nog eens hypocriet er bovenop.

U staat voor een vorm van dictatuur van de media. Ik ben voor een tegensprekelijk maatschappelijk debat waaraan de media volwaardig deelnemen. Ik wil mij dan ook het recht voorbehouden om dat debat aan te gaan.

Ik heb het nog een stuk moeilijker met de tweede kwestie, over de waarden van de verlichting. De essentie is dat de minister-president inderdaad wilde aankaarten dat er een dualiteit is in onze maatschappij. Het is de invulling van het wij-zij-verhaal: wij als maatschappij met iedereen die erbij wil horen, die op een positieve manier wil vooruitgaan met onze maatschappij en zij die het niet eens zijn met onze levenswijze, met onze Europese normen en waarden. Voor alle duidelijkheid: het gaat niet alleen over mensen die zichzelf opblazen. Dat is de clou van het verhaal. Het gaat ook over heel wat concentrische cirkels daarrond, tot de latente steun in de maatschappij, het goedpraten van dergelijke zaken. Dat hoort daar wat mij betreft ook bij.

In uw vraagstelling probeert u op de een of andere manier die dualiteit te ontkennen. U probeert het feit dat die dualiteit er is, te negeren.

Ik citeer een paragraaf uit uw vraag: "Blijkens getuigenverslagen vlogen er inderdaad enkele stenen door de lucht, maar dat was eerder een gevolg van een wantrouwen in politie en pers, en door wrevel over de kordate manier – zonder veel communicatie – waarop de buurt werd ontruimd, en niet om de arrestatie van Abdeslam te bemoeilijken zoals u insinueerde." En dat maakt het veel beter, of wat? Dit wijst er nog veel meer op dat er een dualiteit is in onze maatschappij, dat er een probleem is. Het moet er nog maar aan mankeren dat het niet was om moedwillig die arrestatie van Abdeslam tegen te werken. In de feiten heeft het dat trouwens effectief wel gedaan. Dat zeggen de getuigenverslagen van de politie en de journalisten ook: het bemoeilijkte hun werk.

Maar zelfs los daarvan, of het al dan niet met dat oogmerk was, is het gebeurd vanuit een wantrouwen tegenover de politie. Dat wijst op die dualiteit die werd aangekaart. U probeert dat op een of andere manier weg te steken en te verdoezelen. Ik ga daar absoluut niet mee akkoord. Ik vind het zeer gevaarlijk dat we die discussie aan de kant zouden zetten en het weg zouden praten.

Er is een probleem en laten we dat dan ook onder ogen zien. Doen we dat niet, dan maken we het onszelf alleen maar moeilijker om er ook effectief iets aan te doen.

De voorzitter: De heer Somers heeft het woord.

Bart Somers (Open Vld): We beleven heel woelige tijden, minister-president. Mijn fractie heeft de voorbije maanden heel veel waardering gehad voor de manier waarop u, in uw hoedanigheid van minister-president, bent omgegaan met de maatschappelijke uitdagingen in verband met radicalisering en terrorisme waar we voor staan. U hebt daarin een juiste toon gevonden. U bent gematigd en maakt niet van elk incident een verschrikkelijk groot probleem. U noemt de dingen bij naam en probeert een kader aan te reiken waarbinnen onze samenleving met gedeelde waarden kan functioneren. Uw toon is verbindend en positief en u hebt naar een draagvlak gezocht. Dat is ook noodzakelijk om mensen perspectief, hoop, een uitweg te bieden. U hebt met andere woorden een toon gezocht die past bij uw functie als minister-president en dat waarderen wij. We vinden dat ook belangrijk. In woelige tijden waarin de onzekerheid groot is en onze samenleving onder druk staat, moeten beleidsverantwoordelijken op alle niveaus naar die toon op zoek gaan.

Onze samenleving heeft ook nood aan vertrouwen in media en pers. Mijn appreciatie van wat zowel VRT als VTM de voorbije maanden hebben gedaan, is eigenlijk positief. Ook zij werken in zeer moeilijke omstandigheden, ze moeten de burger op een correcte en integere manier informeren en ze hebben ook nood aan het vertrouwen van die burger. De burger moet erop kunnen vertrouwen dat inzonderheid de openbare omroep, maar ook VTM, in hun berichtgeving een juist beeld van de maatschappelijke realiteit geven. In alle objectiviteit vind ik dat de mensen door de verschillende duidingsprogramma's zeer intensief en degelijk,

met nuances te linker- en te rechterzijde, worden geïnformeerd. In onze samenleving bestaat er vandaag ook niet veel discussie over de problemen op het terrein, alleszins toch niet volgens mij.

Ik heb het geluk dat ik al bijna zestien jaar burgemeester ben van een multiculturele centrumstad en een van de grote uitdagingen die ik zie, is het grote risico op een gesegregeerde samenleving, waarin mensen niet met elkaar maar naast elkaar leven. U pleit niet voor zo'n samenleving, minister, u pleit voor een samenleving met gedeelde waarden. In die gesegregeerde wijken ontstaat het gevaar van groepsdruk, van aliënatie van de overheid, van vervreemdingsfactoren en dus van mechanismen die kunnen leiden tot vervreemding van de overheid en van de publieke waarden die we willen delen. Dat dat gevaar reëel is, wordt nogal breed erkend en we begrijpen dat we daar allemaal samen werk van moeten maken.

In die context waren we toch een beetje verrast, niet door het feit dat u een probleem probeerde aan te kaarten en op de agenda probeerde te zetten, maar door de link met de verslaggeving van de VRT. Dat begrepen we niet goed. De VRT heeft natuurlijk haar interne procedures, die we allemaal hebben bekrachtigd, en haar deontologische code. Die procedures moeten ons waarborgen dat de verslaggeving op een degelijke manier gebeurt. Het gaat me dus niet om het onderliggende probleem, maar om de band met de VRT-berichtgeving. Op dat punt waren en zijn we nog altijd van mening dat een minister-president, met de toon die hij de voorbije maanden heeft ontwikkeld, in dit specifieke geval een zeker terughoudendheid aan de dag moest leggen, dat hij niet meteen de link met de nieuwsuitzending moest leggen. De interpretatie van de feiten is altijd moeilijk als je er zelf niet bij bent. Politieverslagen zeggen bepaalde dingen over wat er precies is gebeurd. Een link met de nieuwsuitzending en met de VRT als dusdanig vonden we niet het beste signaal.

Ik wil dat ook niet dramatiseren. Voor iedereen is het zoeken naar de juiste toon, elke dag opnieuw, ook voor mij, maar het is belangrijk dat we vertrouwen, ook in onze media, uitstralen. Ook de VRT heeft, net zoals VTM, recht op dat vertrouwen. We hebben er belang bij dat dat vertrouwen ook aan de kant van de burger overeind blijft. Als we politieke debatten voeren over de uitdagingen in onze maatschappij en over de aanpak ervan, moeten we dat niet doen via de omweg van de VRT-berichtgeving. We moeten hier in het parlement en op andere fora van gedachten wisselen en vooral zoeken naar oplossingen voor de maatschappelijke problemen. Ook u, minister-president, bent iemand die naar oplossingen zoekt. Voor ons paste die uitspraak over de VRT niet in het algemene beeld dat we de voorbije maanden van u kregen en daar hadden we het even moeilijk mee.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik ben blij, mijnheer Caron, dat we het erover eens zijn dat een politicus kritiek mag hebben op de berichtgeving van de media en van de VRT. We leven in een vrije samenleving en dat geldt voor iedereen. In dialoog en discussie kunnen we komen tot de beste oplossingen voor de samenleving.

Ik zal niet ingaan op wat mevrouw Segers heeft gezegd over Rusland, Polen enzovoort. Die groteske toer wil ik niet opgaan.

Mijnheer Somers, ik begrijp dat u verrast bent. Ik ben natuurlijk niet zo ver gegaan dat ik heb gezegd dat de beheersovereenkomst van de VRT moet worden aangepast. Ik heb als vrije burger mijn mening gegeven.

U zegt, mijnheer Caron, dat u geen oproep tot verbondenheid hebt gehoord. Ik kan het u niet kwalijk nemen dat u het discours niet hebt bijgewoond. Ik heb de

context geschetst waarin ik heb gesproken. Ik heb mijn visie op de Europese Unie gegeven: een visie van verbondenheid, van gedeelde waarden, van verlichtingswaarden. Ik ben er hoe langer hoe meer van overtuigd dat de enige manier om de samenleving op te bouwen er een is met diverse levensbeschouwingen. Ik heb mijn discours in dat kader geplaatst.

Dezelfde dag werd ik geïnterviewd. Ik lees in het interview met de heer Taverne: "Ik heb in het kader van een lezing voor de Vereniging voor Internationale Relaties mijn gekend discours gehouden. Dat we werk moeten maken van een gedeelde samenleving, waarin we een aantal basiswaarden delen: de waarden van onze pluralistische samenleving met respect voor ieders levensbeschouwing, met fundamentele rechten en vrijheden, gelijkheden, enzovoort." Ik voegde eraan toe dat dit de enige manier is om samen een toekomst op te bouwen. In die trend gaat mijn discours verder.

Ik hoop dat we niet te veel van mening verschillen over de vaststelling dat we niet mogen weggijken van de problemen.

Ik merk een heel grote bereidheid bij de moslimgemeenschap om samen vorm te geven aan die samenleving. Jammer genoeg zijn er een aantal mensen die ze verwerpen. Ik heb mensen als Vander Taelen, Van Reybrouck en Brusselmans niet aangehaald als getuigen van de feiten. Ik heb verwezen naar Van der Kelen en anderen. Niet alleen de minister-president kaart het probleem aan, maar andere gezaghebbenden vrezen het gevaar van een breuk in de samenleving: 'nations within a nation'.

Dat bedoel ik. Over de feiten kunnen we discussiëren.

Ik geef nog een korte bloemlezing van de internationale pers. James Morgan: "Arrived in #Molenbeek to find siege and gunfire over. Instead watching local kids smash up our sat trucks. Enchanté." Eylenbosch van VTM zegt: "En dan krijg je, terwijl je aan het stuur zit, een steen door de ruit op je neus." Hierbij is een foto gevoegd. Het Laatste Nieuws schrijft: "Grimmige sfeer in Molenbeek. Agenten uitgejouwd, satellietwagens bekogeld." Douglas De Coninck verklaart dat die groep altijd maar aangroeide en dat het er misschien wel 150 of 200 waren. Anderen zeggen dan weer dat dit niet waar is. U merkt dat die feiten worden aangekaart. Ik betreur dit. Ik heb de VRT gezegd dat als ze een reportage hadden gemaakt en de mensen hadden geïnterviewd, ze misschien tot de conclusie zouden zijn gekomen dat hun motivatie voor het oproer anders was. Ik weet het niet.

Ik weet ook dat er een aantal dames geïrriteerd waren. Ik heb het er ook moeilijk mee dat men zich erover ergert dat men zijn woning niet kan bereiken tijdens een actie, waarbij onze speciale politie een gevaarlijke terrorist uit een huis haalt. Dat geldt toch voor iedereen op dat moment, maar de meesten zullen er echter wel begrip voor hebben.

Dat is echter het punt niet. Het is wel dat er een reactie was. Ik heb die feiten bij de omroep niet gezien en heb er ook geen duiding bij gekregen. Mijn punt ging vooral over het dieperliggende aspect.

Kortom, ik hoop dat we het erover eens zijn dat we een samenleving niet kunnen opbouwen zonder de gedeelde waarden en dat we niemand een plezier doen door weg te kijken van de problemen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik herhaal dat mijn vraag niet gaat over onze visie op maatschappijproblemen of potentiële problemen van integratie en verbondenheid. Wij delen uw mening op dat vlak, minister-president. Wij moeten streven

naar verbondenheid in de samenleving. Mijn vraag was of het wel wijs was dat een minister-president de openbare omroep kapittelt en kritiek geeft op zo'n moment, in zo'n situatie en zo'n kader.

Als ik VTM aanhaal, doe ik dit om te laten merken dat er een verschil is in stijl tussen de VRT en VTM. Aan mijn toespraak hebt u gemerkt wat ik prefereer.

Overigens, de uitspraak over de dictatuur van de media zal ik bijhouden. Daarover kunnen we later nog eens een debat voeren. Er werd de term constructieve journalistiek gebruikt alsof er geen tegensprekelijk debat mogelijk zou zijn op de VRT. Kent u een zender waar er meer tegensprekelijke debatten zijn?

De politiek en de VRT hebben een aparte relatie. Er zijn systemen en instrumenten om kritiek te ventileren, maar dat is niet via andere media.

Ik besluit. De heer Somers heeft goed verwoord wat ik bedoel. We hadden terughoudendheid verwacht ten opzichte van de VRT. Dat verwacht ik zeker van een minister-president in zo'n kritische situatie, bij zo'n spanning in de samenleving.

Nog eventjes geheel terzijde het volgende. Ze hebben ook in mijn deelgemeente alle straten afgezet in de paasvakantie omdat men dacht dat er langs de snelweg een opslagplaats van terroristen was.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Paul Van Miert aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de kwaliteitsmeting van overheidscommunicatie
– 1692 (2015-2016)**

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Voorzitter, minister-president, collega's, mijn vraag gaat over overheidscommunicatie. Dat kan gevoelig liggen, zo merkten we bij de vorige vraag. Hier gaat het over een drogere invalshoek. Sinds 2011 is de Vlaamse overheid gestart met de kwaliteitsmeting van de Vlaamse overheidscommunicatie. De eerste meting vond plaats in februari 2013, met de zogenaamde nulmeting. Vanaf dat moment wordt er een jaarlijkse meting uitgevoerd om het Vlaamse communicatiebeleid structureel te kunnen evalueren en de nodige aanbevelingen te kunnen formuleren. Na de derde kwaliteitsmeting, van 2014, konden we vernemen dat de kwaliteit van het communicatiebeleid een gestage vooruitgang kent. Na de vorige metingen werden ook vier verbeterpunten vastgelegd, die na de controle werden behouden. Het zijn er vier: duidelijke profilering van de Vlaamse overheid; benutten van onderzoek voor kwaliteitsverbetering; integreren van communicatie in beleid; interne communicatie.

Voor twee van deze verbeterpunten werden reeds belangrijke stappen gezet: de duidelijke profilering van de Vlaamse overheid en het benutten van het onderzoek voor kwaliteitsverbetering. Toch wordt in het rapport ervoor gewaarschuwd om deze aandachtspunten niet los te laten. Er worden ook aanbevelingen geformuleerd. In dat kader wens ik u de volgende vragen te stellen. Welke acties zijn ondernomen om deze vier aandachtspunten verder op te volgen? Op welke manier werden de aanbevelingen in het rapport opgevolgd? Blijven deze verbeterpunten nog overeind? Werden er nieuwe gedefinieerd? Kunt u een stand van zaken geven over een vierde kwaliteitsmeting, in 2016?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, collega's, de kwaliteit van de overheidscommunicatie is de verantwoordelijkheid van de hele overheid. Mijn diensten vervullen een trekkersrol en staan in voor de opvolging en de rapportering. Ik verwijs dan naar de opeenvolgende jaarverslagen terzake. Het jongste jaarverslag ging overigens in op het rapport over de kwaliteitsmeting van 2015. Het betreft de resultaten voor de hele Vlaamse overheid. Die zijn in extenso aan het verslag toegevoegd. U refereerde al aan de vier verbeterpunten die erin staan.

Mijn diensten hebben de resultaten van de kwaliteitsmeting van 2015 onder de aandacht gebracht van alle entiteiten van de Vlaamse overheid, zodat alle entiteiten aan de verbeterpunten kunnen werken op de manier die hun het best schikt. Die verbeterpunten zijn ook uitvoerig besproken tijdens het strategisch communicatieoverleg van de Vlaamse overheid waarin elk beleidsdomein is vertegenwoordigd. Het initiatief ging van start in 2011. Het betreft een proces van permanente verbetering. Ik kondigde dat aan in mijn beleidsnota, in het onderdeel communicatie, als een essentieel onderdeel van het communicatiebeleid.

Mijn diensten ondersteunen de entiteiten van de Vlaamse overheid bij de uitvoering van dat brede beleid via het verspreiden van kennis – bijvoorbeeld met blogartikels –, met vorming, het aanbieden van raamovereenkomsten voor communicatieonderzoek en het stimuleren van de uitwisseling van ervaringen. In dat kader staan mijn diensten ook in voor het beheren van organisatiebrede communicatiekanalen.

Wat de vier verbeterpunten betreft, kan ik de volgende initiatieven vermelden. Een, voor het punt duidelijke profilering: de voortzetting van de ontwikkeling en implementatie van de nieuwe huisstijl. Het effect ervan is al zichtbaar in de kwaliteitsmeting, vooral inzake corporate communicatie, consistentie en duidelijkheid. Zie daarover vooral pagina 7. Om ook inhoudelijk als Vlaamse overheid op een coherenter manier naar buiten te komen en meer interessante berichten te delen, is onlangs gestart met een project om een merkcoherente perskamer uit te bouwen, om zo te komen tot een betere afstemming tussen de diverse rollen in de interne en externe communicatie zoals het woordvoerderschap. Zo zal iedereen werken vanuit dezelfde branding en contentstrategieën, en daarbij hetzelfde verhaal en dezelfde organisatiewaarden beter gecoördineerd uitdrukken. Mijn diensten bereiden daarvoor een raamovereenkomst voor op basis waarvan de entiteiten bestelopdrachten kunnen plaatsen voor copywriting, fotografie, film en huisstijl. De communicatieproducten gemaakt op basis van die raamovereenkomst zullen in een databank van de hele overheid ter beschikking worden gesteld.

Het tweede verbeterpunt is het benutten van het onderzoek voor kwaliteitsverbetering. Die raamovereenkomst zal worden vernieuwd, allicht nog deze maand. Het eerste perceel heeft opnieuw tot doel de evaluatie van communicatie-initiatieven via pretests en effectmetingen. Het tweede perceel dient om via onderzoek op wetenschappelijke basis inzichten te verkrijgen in hefbomen en in drempels. Het derde verbeterpunt is de integratie van communicatie en beleid. Mijn diensten hebben een opleiding ontwikkeld voor de communicatiemethode CB-link, dat als instrument voor beleidscommunicatie naar voren wordt geschoven. Via het centrale vormingsaanbod van de Vlaamse overheid staat die opleiding open voor alle communicatie- en beleidsmedewerkers van de Vlaamse overheid. Daar worden ook de beste praktijken gedeeld.

Tot slot is er het verbeterpunt 'interne communicatie'. Wij bouwen een nieuw digitaal overheidsbreed kanaal uit voor nieuws, informatie, samenwerking en netwerking. Dit moet in de plaats komen van het ondertussen verouderde extranet van 2006. Het is de bedoeling om met dit nieuwe kanaal meer gebruik

te maken van de technologische mogelijkheden, en dit rond drie pijlers; nieuws, samen-werking en verbinding, dienstverlening. Het is de bedoeling dat de plannen voor het nieuwe kanaal goed worden afgestemd op de plannen voor de externe sites, met name het webuniversum, waaronder vlaanderen.be en overheidvlaanderen.be, vroeger bestuurszaken.be, ressorteren. De timing zal worden bepaald in een overleg tussen het departement Kanselarij en Bestuur, het nieuwe intranet en het agentschap Informatie Vlaanderen, dat instaat voor het web-universum. Er is al een eerste draft van projectplan geschreven. Er vond een eerste gebruiksbevraging plaats voor het interne kanaal.

Als vervolg op de vorige kwaliteitsmeting is in februari 2016 een nieuwe kwaliteitsmeting doorgevoerd. Dat is de vierde meting. De analyse van de resultaten is bijna afgerond. Het rapport daarover wordt momenteel afgewerkt en zal in de loop van mei 2016 worden gepubliceerd, samen met het communicatiejaarverslag van de Vlaamse Regering.

Ik kan nu al meedelen dat de vier verbeterpunten behouden blijven. Het gaat immers om een proces van permanente verbetering. Wel kijken we of er nieuwe maatregelen nodig zijn en of eventueel vroegere maatregelen moeten worden versterkt, om op de best mogelijke manier aan die verbeterpunten te werken.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Minister-president, dank u voor uw uitvoerige antwoord. Het belang van de communicatie van het politieke niveau naar de burger kan moeilijk worden overschat. We hebben uit uw antwoord allemaal begrepen dat er op een heel intense manier aan wordt gewerkt binnen uw diensten. Spijtig genoeg moeten we soms vaststellen dat lokale of hogere overheden bij de communicatie naar de burger soms iets achterlopen als het gaat om nieuwe technieken. Maar ik heb er alle vertrouwen in dat onze diensten toch mee zijn met de nieuwe media, bijvoorbeeld met het nieuwe digitale kanaal dat in ontwikkeling is voor de interne communicatie. Ik ben dus heel tevreden met uw antwoord en we kijken met vertrouwen uit naar het volgende rapport.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

INTERPELLATIE van Jan Bertels aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de uitvoering van de begroting 2016 – 29 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp-a): Deze interpellatie is er in uitgesteld relais maar heeft nog altijd hetzelfde belang want eigenlijk gaat het om een opdracht die wij hebben gekregen die het hele jaar door geldt en die we het hele jaar moeten kunnen uitvoeren. De essentiële taak van het parlement is de uitvoering van de controle op de regering. De opvolging van de uitvoering van de begroting maakt hier een zeer belangrijk onderdeel van uit. De Vlamingen die wij vertegenwoordigen hebben het recht om te weten wat de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van de begroting. De begroting is misschien wel het belangrijkste beleidsinstrument dat politieke keuzes bevat.

Het parlement heeft, onder meer in het kader van de nakende begrotingscontrole, het recht om te weten welke noodzakelijke basisinformatie er was over de stand van zaken van de uitvoering van de begroting. Minister, u gaat er toch altijd prat op dat u objectieve en transparante informatie wilt geven. Dat is noodzakelijk.

Minister, het was dan ook een beetje een teleurstelling en, in mijn ogen, een tekortkoming dat we nog niet in het bezit zijn gesteld van het monitoringrapport voor de uitvoering van de begroting. We krijgen dat altijd rond de 20e van de maand. Nu hebben we het niet gekregen, en het is ook niet te vinden. Ik heb er nu al vier weken naar gezocht en ik heb het niet kunnen vinden.

Waarom krijgen wij in een belangrijke maand, wanneer de begrotingscontrole wordt voorbereid, dat verslag van het monitoringcomité niet? We hebben het de afgelopen maanden altijd rond de 20e gekregen. Minister, daarom vond ik het noodzakelijk u te interpellieren met betrekking tot de huidige ramingen van de inkomsten en uitgaven van de monitoringgroep, die de Vlaamse begroting opvolgt. U weet dat wij altijd geïnteresseerd zijn in de stand van zaken met betrekking tot de inkomsten – de schenkingsrechten en erfbelastingen om het kort samen te vatten – en naar de raming van het monitoringcomité van de mogelijke onderbenutting die is ingeschreven in de begroting.

In hetzelfde kader, maar die informatie hebt u wel verspreid na het indienen van de interpellatie, zit de discussie over de bijkomende overdrachten inzake het verslag van het federaal monitoringcomité van de federale overheid naar de deelstaten. Daarvoor hebben we van u wel de nota van de FOD Financiën gekregen. Ik neem aan, minister, dat u nu iets kunt zeggen over de andere overdracht waar de minister-president zo'n groot spel van heeft gemaakt met betrekking tot het solidariteitsmechanisme in het kader van de vergelijking tussen de oude en de nieuwe Financieringswet.

De minister-president gaat het Vlaamse hervormingsprogramma voorleggen aan Europa. Hebben de nieuwe begrotings- of uitvoeringscijfers een invloed op het ontwerp van Vlaams hervormingsprogramma, dat samen werd opgemaakt voor de begrotingscontrole?

Er bereiken ons onrustwekkende berichten. Hoe zult u bewaken dat de Vlaamse burger niet de dupe wordt van de 'tegenvallende' begrotingscijfers? Het is stilaan een techniek aan het worden: men maakt het begrotingstekort eerst groot, waarna het smelt als sneeuw voor de zon.

De tegenvallende begrotingscijfers die werden gespind in de pers waren onder meer te wijten aan te optimistische ramingen van de inkomsten waarover we al dikwijls gediscussieerd hebben en die al maanden geleden en herhaaldelijk naar voren werden gebracht. Minister, hoe hebt u dat opgelost?

Ik haal maar één voorbeeld aan: de discussie over de index van de kinderbijslag is hallucinant. De ene minister zei ja, de andere neen. De volgende dag zegt de ene 'misschien', en nog een dag later zegt de andere 'ja, misschien en we gaan er nog over spreken'. Ik ben bezorgd om de modale Vlaming, die mag niet de dupe worden van die maatregelen.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Het cijfer van min 500 miljoen euro dat ooit in de pers verscheen, is alleszins geen cijfer van het Ambtelijk Monitoringcomité. Dat comité werkt momenteel conform de omzendbrief 2005.3. In die omzendbrief is enkel in maandelijkse rapportering voorzien in het laatste kwartaal van het begrotingsjaar. Een ambtelijk rapport ter voorbereiding van de begrotingsaanpassing is momenteel dan ook niet beschikbaar.

U weet dat ik de afgelopen maanden elk monitoringrapport dat beschikbaar was, overgemaakt heb aan het parlement. Dat is nieuw sinds deze legislatuur. Ik vind dat belangrijk, omdat we de zesde staatshervorming hebben en eenmalige

afrekeningen door de Financieringswet, maar ook om het monitoren van nieuwe maatregelen op die manier transparanter te maken.

De begrotingsaanpassing 2016 is afgerond. Ik geef de belangrijkste aspecten weer via enkele dia's.

Het is een echte begrotingsaanpassing en -controle geweest. We hebben gekeken op welke cijfers er variaties zaten en waar we aanpassingen moesten doen. Bij begrotingsaanpassingen zijn er altijd zaken die tegenvallen en zaken die meevallen. Er zijn soms inkomsten die overraamd zijn, maar er zijn soms ook uitgaven die ondertraamd of ook overtraamd zijn geweest.

Ik geef eerst bij wijze van inleiding toch nog de contouren van deze legislatuur. Tijdens deze legislatuur kantelen de pps-constructies in de begroting van 1,5 miljard euro. De heer Rzoska stelde de vraag al enkele keren: dat is ook Brabo II waar de pps-constructie nog niet rond is.

Door de zesde staatshervorming moet er in deze legislatuur 1,7 miljard euro worden weggewerkt door minder budgetten bij de overdracht van bevoegdheden. Deze cijfers zijn over een hele legislatuur genomen, hoewel die 1,7 miljard euro jaarlijks is. De pps-constructie is 1,5 miljard euro en dat is eenmalig. De federale taxshift zal tegen het einde van deze legislatuur, als hij volledig is uitgevoerd, een kleine 600 miljoen euro betekenen voor de Vlaamse begroting.

We hebben een nieuwe bevoegdheid, en door een heel recente uitspraak van Eurostat zitten we nog met een groot debat over de ziekenhuisfinanciering, en we weten niet hoe en wanneer entiteit I zal inkantelen in entiteit II. Ik zet het er hier volledigheidshalve bij. De heer Rzoska heeft er al vragen over gesteld. Ik wil duiden op de volatiliteit in deze begroting.

Als vertrekbasis bij de begrotingsopmaak hadden we een afgesproken tekort van 171 miljoen euro. We zijn streng voor onszelf, we zetten orde op zaken. We nemen een nominaal begrotingsresultaat in plaats van een structureel. We doen bijvoorbeeld geen conjunctuurcorrectie waar sommigen wel voor pleiten. Er valt soms iets voor te zeggen. De sp.a-fractie spreekt daar regelmatig over. De SERV heeft al adviezen gegeven. De moeilijkheid is dat men moet vooruitlopen op de conjunctuur. We werken nog altijd met het nominale begrotingsresultaat. Als we op onze begroting nu een structureel begrotingsresultaat zouden toegeven, zouden we amper nog een tekort hebben, misschien zelfs een licht overschot.

We doen het beter dan de gecorrigeerde norm van de Hoge Raad voor Financiën (HRF). Net vandaag heeft de HRF een nieuw rapport uitgebracht. Wat hier staat, is eigenlijk niet meer juist. Het is achterhaald door dat rapport. Ik zal daar nog op ingaan.

We investeren in infrastructuur. In navolging van deze begrotingscontrole hebben we in de ministerraad ook 160 plus 30 miljoen euro uitgetrokken voor nieuwe schoolgebouwen. Die 160 miljoen euro komt er door de btw-verlaging tot 6 procent waartoe federaal werd beslist. Er komt ook een ondersteuning voor de bouw van rust- en verzorgingscentra, nu ook voor de private spelers.

De impact van de Bijzondere Financieringswet, dus de horizontale solidariteit waarnaar de minister-president heeft verwezen, bedraagt in totaal een kleine 137 miljoen euro. Dat is een eenmalige uitgave, die uiteraard in ons vorderingensaldo komt. In 2018 zullen die eenmalige afrekeningen structureel worden verankerd, zodat men veel duidelijker zal weten wat er gebeurt. Op een bepaald moment stond er immers ook in de kranten dat er 500 miljoen euro extra van de federale overheid naar de gewesten zou gaan, maar na berekeningen zijn we toch op dit uitgekomen. Bij die Financieringswet is er dus inderdaad een transfer naar de

entiteiten. Bij die zesde Financieringswet is men ervan uitgegaan dat niemand erop achteruit mocht gaan.

Dan komen we tot het begrotingssaldo van onze begrotingsopmaak 2016. Daar heb je de middelen van de Bijzondere Financieringswet. Exclusief de negatieve afrekening van de overgangsmechanismen geeft dat een plus van 85 miljoen euro. Er is dus sprake van een eenmalige negatieve afrekening: vandaar die kleine 137 miljoen euro waarover ik het had. Bij de fiscale uitgaven is er bij de begrotingsopmaak een overraming met 141 miljoen euro gebeurd. Dat ging over de woonbonus. Er is sprake van een negatieve bijstelling bij de gewestbelastingen, inclusief boetes en fiscale regularisatie, van 230 miljoen euro. Daarbij is het belangrijk te vermelden dat de schenkbelasting 65 miljoen euro extra zal opbrengen, maar dat de groei die er al jaren was bij de erfbelasting, de successierechten, wordt afgetopt. Sinds 2010, 2011 was er altijd een jaarlijkse groei van 5 à 6 procent, maar nu zien we een stabilisatie. We zien dat ook in Wallonië. In Brussel zien we dat niet, maar aangezien in Brussel de massa kleiner is, kunnen een paar grote erfenissen voor veel grotere schommelingen zorgen in de inkomsten van de erfbelasting. Tijdens deze begrotingscontrole hebben we dat nu dus ook aangepast. De schenkbelasting brengt wel degelijk veel meer op, maar we hebben moeten bijstellen, vooral bij de erfbelasting. Dat is een belasting die we nog niet hebben hervormd. We hebben de ambitie om dat te doen. Ik denk dat deze cijfers ook bewijzen dat we dat moeten doen.

Toen we onze besprekingen hielden, was er sprake van een vervroeging van de indexering van december naar juli, voor 135 miljoen euro. Ondertussen is er ook een beslissing van het Planbureau waardoor dat nog zal worden vervroegd, tot mei. De overschrijding van de spilindex wordt dus voor de eerste keer verrekend in mei. Daarover moeten we binnen de regering echter nog een politiek gesprek hebben.

Na de technische bilaterale gesprekken moesten een aantal betaalkalenders van niet-fiscale ontvangsten worden bijgesteld. Met betrekking tot de uitbreiding van de OKAN-vervolgcoaches (onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers) en de huursubsidies is er een negatieve bijstelling. We hebben bij de afrekening van 2015 gemerkt dat we toch wel degelijk een onderbenutting realiseren met betrekking tot de bevoegdheden van de zesde staatshervorming. Daarom is er sprake van een positieve bijstelling van de onderbenutting ten opzichte van de begrotingsopmaak. Er zijn een aantal ESR-correcties die een positief effect hebben. Er is de uitvoering van een aantal punctuele besparingen die we hadden afgesproken bij de begrotingsopmaak, maar die nog moeten worden gerealiseerd. Een klein deel van de vrije beleidsruimte was niet gerealiseerd. Er komt ook eenmalig 200 miljoen euro voor de bouw van extra sociale woningen. Dat is ESR-8. Ik vermeld daar ook het Klimaatfonds bij, maar dat is ESR-neutraal. Er is de eenmalige afrekening van de overgangsmechanismen en er is de provisie voor asiel voor 2016. Daarvan zeggen we dat het twee eenmalige uitgaven zijn. We houden dus onze begrotingsdoelstelling van een structureel tekort van 171 miljoen euro aan, en bevestigen vooral ook het engagement dat we gaan naar een begroting in evenwicht in 2017.

Bij de successierechten en de erfbelasting zullen we dus ook een hervorming doen. Er zal ook een Vlaamse fiscale regularisatie komen. Op het moment dat de hervorming van de erfbelasting er is, zal de opbrengst daarvan ook daarvoor dienen. Let op, voor die hervorming van de erfbelasting hebben we toch nog wel wat tijd nodig. Bovendien moet ik natuurlijk ook bekijken welke hervorming er federaal gebeurt, om ervoor te zorgen dat de hervorming van het erfrecht en de hervorming die je hier doet in de tarieven, goed op elkaar zijn afgestemd. Als je het ene twee maanden voor het andere doet, zou je immers ook wel eens tot zeer gekke situaties kunnen komen.

Dat is de presentatie die we ook ten behoeve van de pers hebben gedaan.

Dan was er ook een vraag over de bijkomende overdrachten. In het monitoring-rapport van de Federale Regering is er sprake van extra overdrachten aan de gemeenschappen en gewesten voor een bedrag van 501 miljoen euro. Dat bedrag is als volgt opgesplitst: 90 miljoen euro gewestbelastingen, 242 miljoen euro gewestelijke aanvullende belasting op de personenbelasting en 168,9 miljoen euro dotaties personenbelasting en btw.

Tijdens de interfederale interkabinettenwerkgroep van 10 maart en via aan-geleverde bestanden met betrekking tot federale overdrachten, worden deze bedragen als volgt verijnd: van de in totaal 513 miljoen euro zijn 34,3 miljoen euro gewestbelastingen en 242 miljoen euro gewestelijke aanvullende belasting op de personenbelasting. Dit zijn de netto opcentiemen, dus fiscale uitgaven zijn mee verrekend bij de begrotingsaanpassing aan 98,72 procent. Bij de begrotingsopmaak was er gerekend met een 100 procentinzing. Dan komt er 168,5 miljoen euro dotaties personenbelasting en btw bij, en 68,1 miljoen euro dotaties nieuwe bevoegdheden en diverse dotaties.

Van die bijkomende federale uitgaven zijn de volgende bedragen bestemd voor de Vlaamse overheid: in totaal 202 miljoen euro gewestelijke aanvullende belasting op de personenbelasting, 29 miljoen euro dotaties aan de personenbelasting en btw, waarbij min 96,6 dotaties aan de gewesten, plus 125,1 dotaties aan de gemeenschappen, plus 0,4 kleine dotaties, overname van gewestbelastingen, Plantentuin, buitenlandse studenten.

Specifiek voor de Vlaamse begroting die was opgesteld alvorens de federale cijfers van de begrotingsopmaak definitief waren en dus van andere premisses vertrok, betekent dit concreet plus 130 miljoen euro gewestelijke aanvullende belasting op de personenbelasting, min 40 miljoen euro dotaties personenbelasting en btw, ofwel een netto van 90 miljoen euro.

Hebben de nieuwe begrotingscijfers een invloed op het ontwerp van het Vlaamse hervormingsprogramma? U verwijst naar het hervormingsprogramma dat de Vlaamse Regering op 11 maart goedkeurde en vraagt of de huidige begrotingsaanpassing nog een invloed zou hebben op die engagementen. Op het vlak van het begrotingsbeleid bevat het Vlaamse hervormingsprogramma de volgende passage met betrekking tot de landenspecifieke aanbeveling: "In 2015 en in 2016 een budgettaire aanpassing van ten minste 0,6 procent van het bbp realiseren in de richting van de middellangetermijndoelstelling. Meevallers aanwenden teneinde de schuldquote van de overheid op een passend neerwaarts pad te brengen. De pensioenhervorming aanvullen met het koppelen van de wettelijke pensioenleeftijd aan de levensverwachting. Overeenstemming bereiken over een afdwingbare verdeling van begrotingsdoelstellingen over alle overheidsniveaus."

Voor de Vlaamse overheid wordt daar als volgt op ingegaan: "Door de aangepaste groeicijfers, de verstrengde begrotingsregels, de ESR-2010 en de zesde staatshervorming, stond de Vlaamse Regering bij haar aantreden voor een moeilijke opdracht. De Vlaamse Regering heeft in deze moeilijke context haar verantwoordelijkheid genomen door voor een evenwicht te kiezen tussen budgettair orde op zaken stellen en tegelijkertijd investeren in het economisch en sociaal weefsel. Op die manier geeft de Vlaamse Regering uiting aan haar ambitie om een baken van stabiliteit te zijn in een snel veranderende omgeving. Ze zal zich in de jaren 2016-2019 blijven inzetten op een groeivriendelijk begrotingsbeleid en streeft binnen het meerjarig kader dat door de Hoge Raad voor Financiën is uitgezet, naar een nominaal evenwicht vanaf het jaar 2017."

De Hoge Raad van Financiën heeft ons traject dat vorig jaar min 756 miljoen euro was voor 2015, 2016 en 2017, aangepast. Onze doelstelling blijft dezelfde,

maar het traject ernaartoe wordt bijgepast omdat we in 2015 betere begrotingsresultaten hebben dan was gepland volgens het rapport van de Hoge Raad van Financiën. Voor alle gewesten is men vertrokken vanuit de realisatie van 2015, en op basis daarvan is men naar een nieuw meerjarig traject gegaan voor de gewesten.

We zullen ons blijven inzetten op een groeivriendelijk begrotingsbeleid en we streven binnen het meerjarig kader dat door de Hoge Raad van Financiën is opgesteld, naar een nominaal evenwicht vanaf het jaar 2017. Dan komt daar het debat over de kosten voor de Oosterweelverbinding bij, maar dat resultaat kan iedereen bekijken.

De Vlaamse Regering heeft pas recentelijk in de meerjarenraming de geplande uitgangspunten van het Vlaamse hervormingsprogramma herbevestigd, de zonet toegelichte contouren van de begrotingsaanpassing herbevestigd en ook de al geplande uitgangspunten. Binnenkort zal men kennis kunnen maken met het voorstel van de Vlaamse Regering. Dat zullen we via de geëigende parlementaire weg een behandeling geven.

Het heeft geen zin meer dat ik het vandaag nog heb over het oude traject van de Hoge Raad van Financiën. Het nieuwe traject wijkt sterk af van het traject dat de voorbije jaren is uitgetekend. Men vertrekt van de doelstelling die in 2015 is gehaald omdat ons begrotingsresultaat een heel stuk beter was dan wat de Hoge Raad van Financiën had voorgesteld. Men stelt ook de min 754 miljoen euro die we mochten hebben uit het rapport van maart 2015 bij naar beneden.

Ons einddoel blijft uiteindelijk hetzelfde: dat is de begroting in evenwicht brengen in 2017. Dat is nog altijd strenger dan wat de Hoge Raad van Financiën voorschrijft.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Bedankt, minister, dat u de toelichting die u aan de pers gegeven hebt, met de slides, ook aan het parlement wilt geven. De basisbepinning blijft dat we als parlement ook recht hebben op transparante en objectieve info, want dat geeft ook een sérieux aan de begrotingsdiscussies en de begrotingsopmaak in de periode dat daar binnen de Vlaamse Regering over nagedacht wordt.

Het geeft ook een sérieux aan de politiek, want u en de andere ministers en politici krijgen het niet uitgelegd dat één minister komt zeggen dat het tekort op federaal niveau groter is omdat er meer geld van de federale overheid naar de deelgebieden moet gaan, waardoor mensen de boodschap krijgen dat Vlaanderen meer krijgt, en dat daarna de minister-president van de Vlaamse Regering zegt dat we in Vlaanderen een groot probleem hebben, omdat we in het kader van de vergelijking van de oude Financieringswet en de nieuwe Financieringswet geld dat we in 2015 te veel gekregen hebben, moeten terugstorten in 2016. Dat we dat geld in 2015 meer gekregen hebben dan wat we voorzien hadden, wordt daar dan niet bij gezegd.

Het is een kwestie van transparantie in het kader van de begrotingsoefening. Dat is geen correcte informatie die wordt gegeven aan de bevolking, die daardoor alleen maar in de war raakt.

Minister, u hebt zelf verwezen naar een versterkte monitoring in het kader van de onderbenutting. U verwijst dan naar de omzendbrief, dat het alleen in het laatste kwartaal van het jaar moet, met betrekking tot het verslag van het monitoringcomité. Waarom kunnen we dan geen cijfers krijgen over de uitvoering van de begroting, die toch, zo neem ik aan, elke maand bijgehouden worden? Waarom

kunt u die cijfers niet ter beschikking stellen? Verschuil u toch niet achter een formeel zinnetje in een omzendbrief. Er zijn mensen die de uitvoering van de begroting maandelijks in de gaten houden. Waarom kunnen wij als parlement die cijfers niet krijgen? Geef die cijfers toch, zodat ook het parlement mee de uitvoering van de begroting kan opvolgen. Daardoor zult u een aantal vragen vermijden en hebt u transparantie met betrekking tot de uitvoering van de begroting. Maak het toch niet zo moeilijk. Geef die cijfers gewoon. Die zijn er binnen uw administratie.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Mijnheer Bertels, ik zal beginnen met op uw laatste vraag te antwoorden. Op zich kan ik wel begrip opbrengen voor uw vraag. Ik ben er ook altijd voorstander van om het parlement zo veel mogelijk informatie te geven. Maar op dit punt is het heel duidelijk: om mensen als u niet de kans te geven om blijvend paniek te zaaien over die cijfers. U hebt daarvoor nog maar net het wantrouwen tentoongespreid. U houdt er totaal geen rekening mee wanneer welke opmerking en welke analyse gemaakt is. U gooit de ene uitspraak, dat men meer geld ziet binnenkomen, en de andere uitspraak, dat men ook meer geld ziet binnenkomen, samen op hetzelfde moment, maar u moet daar natuurlijk de tijdslijn naast plaatsen, en dan klopt dat perfect. Dan is het helemaal correct wat er gebeurt. U trekt het hier allemaal op flessen. Ik kan mij echt niet vinden in de manier waarop u dat doet. En dat voor een zelfverklaarde cijferdeskundige of begrotingsdeskundige.

Het is natuurlijk wel vervelend – en dat verwijt ik aan niemand – dat er een interpellatieverzoek is ingediend over de cijfers en de analyse en dat we door omstandigheden, waar iedereen begrip voor heeft, die interpellatie pas kunnen behandelen nadat die begrotingscontrole al haar beslag heeft gehad. We zitten hier dus in een zeer ambigu debat. Ik zal mij beperken tot de analyse van de cijfers. Ik neem aan dat er dan buiten het kader van een interpellatie een debat komt over de begrotingscontrole zelf.

Ik zag de fiscale regularisatie een paar keer terugkomen in de slides – die we trouwens niet hebben, wat ook een beetje vervelend is. Ik heb gezien dat dat meegerekend was. Hoeveel is dat precies? Hoeveel wordt daarvoor meegerekend? Het zou goed zijn om te weten hoeveel dat precies is. U zegt dat dat wordt meegenomen met de hervorming van de erfenisrechten. Wij hebben dat zelf voorgesteld. We gaan daar dus absoluut mee akkoord. Dat is een goede zaak, maar ik denk dat dat te weinig zal zijn om echt een grondige hervorming te doen. We rekenen inderdaad veel meer op de andere suggestie, namelijk de hervorming van het erfrecht, waar er naar mijn inschatting veel meer ruimte zou zijn. Ik heb daar wel geen cijfers voor. Die hebben we een paar weken geleden aan u gevraagd. U zou daar nog overleg over plegen met de federale collega Koen Geens. Hebt u daar al meer zicht op?

Een andere vraag gaat over de successierechten. Het kan goed zijn dat ik het totaal verkeerd voor heb, maar in mijn ogen kun je de inkomsten van die erfenisrechten alleen maar voorspellen op historische basis. Je kunt niet weten hoeveel mensen er zullen sterven en welke vermogens die mensen zullen hebben. Je kunt dat alleen maar berekenen op basis van het verleden. Het Rekenhof heeft al verschillende keren gezegd dat we moeten opletten met die overschatting. Nu zien we dat het lager uitvalt en stellen we die cijfers ook bij. Ik wil wel eens weten hoe dat precies berekend wordt. Misschien moet dat niet in het kader van deze interpellatie, maar ik wil wel eens weten hoe die rekenkundige formule er precies uitziet. Eigenlijk moet dat pure wiskunde zijn, maar blijkbaar wordt daar toch constant mee gesjoemeld en gedraaid en gekeerd. Dat zou niet mogen. Dat kan niet.

Dan heb ik nog één algemene opmerking. Het is typisch voor België dat de regio's die het goed doen, worden gestraft. Vlaanderen heeft een economische groei van 1,5 procent, Wallonië en Brussel hebben een lager percentage en door de niet-verarmingsclausule van de Bijzondere Financieringswet komt er een horizontale transfer naar Brussel en Wallonië tot stand die nu zelfs boven 350 miljoen euro ligt, 158 miljoen euro meer dan we hadden ingeschat. Bovendien is het groeitraject zeer onlangs door de Hoge Raad van Financiën nog eens bijgesteld. Ik heb steeds meer vragen bij de geloofwaardigheid van dit alles, zeker wanneer u er na de begrotingscontrole mee afkomt. Het is alsof ik mijn kinderen zou straffen omdat ze snoep eten, op een moment dat die al lang is doorgeslikt. Dat is niet logisch en het is voor u geen manier van werken. Vorig jaar hebben we dat eigenlijk ook meegemaakt. Toen kwamen de cijfers van de federale overheid, maar de situatie was vergelijkbaar en dat zou niet mogen.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega Bertels, het moet me toch van het hart dat u nogal fors en met enige regelmaat uithaalt naar de regering alsof ze totaal niet transparant is, cijfers achterhoudt en met geheime formules begrotingen in elkaar knutselt, al naargelang het haar uitkomt. Niets is minder waar. Als ik het me goed herinner, werden de monitoringrapporten vorige legislatuur zelfs helemaal niet aan het parlement bezorgd. Deze regering zet dus belangrijke stappen naar meer transparantie. U kent ook de werkgroep voor een meer leesbare begroting. Ik ben geen cijferdeskundige, ik ben maar een bescheiden jurist, en voor mij – en waarschijnlijk voor 95 procent van de bevolking – is zo'n begroting een bijzondere uitdaging. Ik moet wel zeggen dat het mij een beetje begint te duizelen. Hoge Raad van Financiën, Planbureau, monitoringrapport, begrotingscontrole, bijstellingen en nu vraagt u nog een maandelijks rapportering. Binnenkort zijn we alleen nog met cijfers bezig. Ik zou vooral graag hebben dat ministers hun regeerakkoord uitvoeren, dat er zaken veranderen en worden gerealiseerd. Een minister van Begroting en Financiën zorgt ervoor dat de uitgaven en inkomsten met elkaar in harmonie zijn zodat de vakministers hun werk kunnen doen. Als u nog meer monitoring wilt, dan laten de ministers hun kabinetten alleen nog maar cijfers opzoeken en komen ze er niet toe hun beleid in de praktijk om te zetten. Ik zou op dat punt toch behoedzaam zijn. Uiteraard heeft het parlement een zeer belangrijke controlebevoegdheid. Het moet de uitvoerende macht bij de les houden, maar dat betekent niet dat het elke maand moet vragen hoever het staat, zodat er uiteindelijk niets gebeurt en men aan het einde van de legislatuur kan zeggen: maar u hebt niets gedaan. Natuurlijk niet, we zijn de hele tijd bezig geweest met het opvragen van cijfers.

Uit de interpellatie en het antwoord van de minister heb ik bepaalde zaken onthouden die eigenlijk een constante zijn. Er worden extra investeringen gedaan, niet gigantisch groot, maar wel volgehouden, we hebben bepaalde inkantelingen gehad, de Bijzondere Financieringswet is uitgevoerd. U mag dat bejubelen of betreuren, mijnheer Diependaele, maar Vlaanderen kan met meer bevoegdheden aan de slag gaan en daar horen budgetten bij. Er zijn geen extra belastingen ingevoerd, ondanks de taxshift van de federale overheid. De resultaten van een volgend monitoringrapport zullen het moeten uitwijzen, maar deze regering lijkt met haar begroting volledig op het spoor te zitten dat ze eerder heeft uitgezet.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): De vraag van collega Bertels ging over monitoring. Ze werd ingediend op een ogenblik dat we nog niet zo veel informatie hadden. Als antwoord kregen we de powerpointpresentatie van de begrotingscontrole. De laatste cijfers, van februari, zijn ook terug te vinden op de website van het departement van Financiën. Minister, u presenteert hier vandaag een begrotingscontrole waarover u

net voor de paasvakantie hebt gecommuniceerd. De vraag van de heer Bertels was eigenlijk simpel, collega's, en ik zou dat allemaal niet zo opblazen: wat was de startpositie van de Vlaamse Regering? Dat is eigenlijk de enige vraag. Zoals de begrotingscontrole nu wordt gepresenteerd, kan je ze moeilijk ergens tegen afzetten. Er worden maatregelen genomen – en ik spreek me niet uit over de kwaliteit of de inhoud ervan – en de cijfers staan op een rij, maar die zijn zeer moeilijk of eigenlijk niet te interpreteren omdat we de startpositie niet kennen. Ik vind het dan ook moeilijk om nu op de cijfers commentaar te geven.

Het is al een vooruitgang, minister, dat u de powerpoint die u voor de paasvakantie aan de pers hebt gepresenteerd, nu ook in het parlement is gepresenteerd en ik ga ervan uit dat het nu een parlementair document is. Wanneer komen echter de documenten achter de begrotingscontrole ter beschikking? Ik weet natuurlijk wat er in het decreet staat, namelijk eind april. We hebben nu de powerpoint gekregen en ik heb tijdens de paasvakantie heel geregeld maar zonder resultaat gecheckt of er al documenten beschikbaar waren. Er is een politiek akkoord en ik nodig u dan ook uit zo snel mogelijk de documenten achter de begrotingscontrole ter beschikking te stellen om het ons mogelijk te maken niet in het ijle te discussiëren, maar goed te zien wat er beslist is, welke budgettaire impact dat heeft en vanuit welke startpositie we vertrekken.

Ten derde, ik sluit me aan bij de opmerking van de heer Diependaele in verband met de successierechten, maar niet wat deze in verband met de staats-hervorming betreft. Het is een weerkerende discussie in deze commissie, niet alleen ingegeven door de oppositie, maar eveneens in het Rekenhof, die er geregeld opmerkingen bij heeft gemaakt.

Ik weet ook wel dat we vandaag geen antwoord zullen krijgen, maar het is wel interessant te vernemen of er inderdaad wat dat betreft een overraming van de inkomsten was. Ik druk me voorzichtig uit, maar als dat het geval blijkt te zijn, dan vormt dit aanleiding tot politieke discussie. Er is immers meermaals op gewezen door meerdere leden van de commissie van diverse partijen en door de budgettaire waakhond van het parlement, zijnde het Rekenhof. Een overraming van de inkomsten vormt voor mij alleszins aanleiding tot ernstige bedenkingen bij het begrotingswerk van de Vlaamse Regering en de minister van Financiën, maar daarvoor moeten we de cijfers afwachten.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Minister, daarnet ging het over 'structureel' en 'nominaal'. Ik heb altijd begrepen dat we die oefening hadden opgelost door ons te conformeren aan het traject van de Hoge Raad van Financiën. Die legt een doelstelling op en als Vlaanderen die haalt, kan de entiteit 'nv België' verklaren een voldoende inspanning te doen. Zo heb ik het althans begrepen en daarmee was de discussie over al dan niet een eigen structurele norm gedaan. We hebben dat werk grotendeels uitbesteed aan de Hoge Raad van Financiën, die naar mijn oordeel voor Vlaanderen steeds billijke en correcte inspanningsvoorstellen heeft gedaan. In 2015 hebben we het een pak beter gedaan.

Bij deze begrotingscontrole doen we het minder goed dan we hadden gehoopt, ook al zijn daarin diverse eenmalige bewegingen begrepen. Zelf hebben we een snelle berekening gemaakt, maar ik verneem dat de Hoge Raad van Financiën zijn doelstelling voor dit jaar verscherpt en zou Vlaanderen een nominaal tekort moeten halen van ongeveer 500 miljoen euro. Volgens de tabellen gaat het nu om 400 miljoen. We zijn er dus niet meer zo ver van verwijderd. Ik heb er zelf voor gepleit bepaalde elementen erbuiten te houden, maar dat neemt niet weg dat er op het vlak van de inkomsten grote onverwachte spelings zijn, dat bepaalde economische indicatoren de voorbije twee maanden snel negatief zijn

beginnen kleuren, dat we de uitkomst van bepaalde ESR-dossiers nog moeten afwachten en ook dat we jammer genoeg niet meer kunnen rekenen op rentemeevallers.

Gelet op die context, schurken we stilaan tegen de doelstelling van de Hoge Raad van Financiën aan. Vooraleer we de schuld doorschuiven, moeten we voor eigen deur vege. We moeten ervoor waken dat we, net als in 2015, voldoende marge houden. Voor mij is de bodemkoers de doelstelling van de Hoge Raad van Financiën. We halen die en we hebben nog marge, maar die is substantieel kleiner dan vorig jaar. Bij de controle moeten we vaststellen dat, al dan niet eenmalig, toch weer een buffer verdwenen is. Ik roep de regering dan ook op om voorzichtig en waakzaam te zijn in de loop van het jaar, zodat we de doelstelling van de Hoge Raad ook dit jaar kunnen waarmaken.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): De begrotingscontrole is verlopen zoals we gedacht hadden. We leven in economisch niet gemakkelijke tijden en ik acht het dan ook goed dat een overheid de schroeven niet hard aandraait en ruimte laat voor investeringen. Ik ben ook blij dat extra investeringen worden ingeschreven, zoals 200 miljoen euro voor de sociale woningbouw en de volledige honorering van de verlaging van het btw-tarief voor de scholenbouw, waarvoor extra 30 miljoen euro wordt vrijgemaakt. Dat bewijst dat de regering op het investeringspad zit en dat blijft ondersteunen.

We weten allemaal dat er niets zo moeilijk is als het maken van economische prognoses. Als ik hoor spreken over maandelijkse monitoring, dan wil ik daarbij het volgende kwijt. Vorige week zag ik in de krant een mooie tabel van de voorspellingen van het Planbureau met betrekking tot de volgende indexsprong. Wie dat leest, beseft ook dat het alsmaar opschuift. Tot twee maanden geleden ging het nog om juli of augustus en nu wordt dat plotseling nog eens met twee of drie maanden opgeschoven. Laten we toch ernstig blijven. Maandelijks monitoren op basis van volatiele gegevens, is eerder doen aan zelfbezigheidstherapie dan ernstig werk leveren.

Dat betekent niet dat we alles maar zo moeten laten. We moeten de zaak ernstig nemen tijdens de begrotingsopmaak in het najaar en de begrotingscontrole in het voorjaar, op basis van betrouwbare cijfers, en transparant aangepakt.

Tot slot is er nog de zesde staatshervorming. Ik heb het de heer Diependaele al elfendertig keer uitgelegd. Geregeld hoor ik van hem en van zijn partijgenoten dat de zesde staatshervorming een affront voor Vlaanderen is. Het cijfer van de niet-verarmingsclausule toont aan dat de nieuwe Financieringswet beter is dan de oude. Dat cijfer vat de winst samen die Vlaanderen boekt dankzij de nieuwe wet. In 2015 ging dat over minstens 137 miljoen euro. Dat is het bedrag waarvoor we minder solidariteit met de andere gewesten betonen, in vergelijking met de toestand onder de oude wet. De niet-verarmingsclausule slaat immers op de relatie tussen de situaties onder de oude en de nieuwe wet, en die geldt voor 10 jaar. Met de zesde staatshervorming zorgen we voor een geleidelijke afbouw. Dat cijfer toont dus duidelijk welke winst Vlaanderen boekt dankzij de nieuwe Financieringswet.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Mijn punt is dat de basis waarvan men vertrekt beter is voor Vlaanderen. Vlaanderen hervormt, versterkt zichzelf en zorgt voor meer economische groei, maar wordt daarvoor gestraft. Het is een perverse logica: men moet het slecht doen om iets te krijgen.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, collega's, ik ben het eens met diegenen die stellen dat het vervelend is dat het rapport van de Hoge Raad voor Financiën wordt gepubliceerd nadat de begrotingscontroles van de federale en de Vlaamse overheid zijn uitgepuurd. We zitten in dat verband met een dynamiek die ons in uitvoering van het Rekendecreet wordt opgelegd. De publicatie kan niet worden vervroegd omdat men slechts kan beginnen te werken op het ogenblik dat het Planbureau de cijfers heeft bezorgd. In september kregen we slechts heel laat de economische cijfers, zodat we pas erg laat aan de begrotingsopmaak zijn kunnen beginnen te werken. De timing blijft dus een moeilijke zaak. Het pad van de Hoge Raad voor Financiën bewandelen we beter, maar het wordt aangepast omdat we het in 2015 beter hebben gedaan dan de Hoge Raad voor Financiën ons had gevraagd. De heer Van Rompuy heeft gelijk: het betreft een belangrijk advies. Maar er is de politieke besluitvorming en er is het Reken-decreet, en ook een bijhorende dynamiek.

In verband met de fiscale regularisatie van het erfrecht ben ik het eens met wat is gezegd. Ik vind dat het gebruik van de opbrengsten van de regularisatie voor de hervorming van de erfbelasting een goede zaak is, maar dat zal niet volstaan. Maar zo geven we wel een goede maatschappelijke bestemming aan een fiscale regularisatie voor ontdoken belastingen. Ik ben het ook eens met de noodzaak het erfrecht te hervormen. Op federaal niveau werkt men daar gestaag aan verder. Maar men zegt me ook dat het nog te vroeg is om al in te schatten wanneer de werkzaamheden zullen worden afgerond in de vorm van een wetsontwerp. Ik vind wel dat beide moeten samengaan en op elkaar worden afgestemd, zo niet zou er wel eens een totaal ander resultaat uit de bus kunnen komen.

We hebben de geschatte inkomsten uit de erfbelasting moeten bijstellen. Ik zal dat toelichten wanneer we de begrotingsaanpassingen bespreken. Onze trendberekening is aangepast, op basis van het geüpdatete model van de Universiteit Gent. We zullen de komende maanden nagaan of die macro-economisch gefundeerde berekeningswijze beter aansluit bij de realiteit. Belangrijk is wel dat de hervorming van de schenkbelasting voor extra inkomsten zorgt. Bij de negatieve bijstelling van de Gewestbelasting zit een heel belangrijke som: 138 miljoen euro. Want het INR heeft de begrotingsregels in de loop van 2015 aangepast, wat voor dat jaar voor een positief effect zou zorgen, maar natuurlijk voor een negatief effect in 2016. Het betreft de aanrekening na de kohiering met de getransactioneerde kas.

Conform het Rekendecreet komen de documenten op 30 april naar het Vlaams Parlement. Een aantal zaken in de vragen van de heer Bertels betreffen de begrotingsaanpassing en de monitoring. Als er een monitoringsrapport is, dan geef ik het aan het Vlaams Parlement. Maar maandelijks met cijfers komen, gaat niet. De fluctuaties zijn te groot.

Ramingen blijven altijd ramingen. Je ziet dat nu ook in de plussen en de minnen. Bij de woonbonus hebben we te hoog geraamd. Bij iets anders ben je dan soms iets te optimistisch in de raming. Bij een goede begroting heffen de twee elkaar enigszins op. Wij doen dat op deze manier, goed wetende dat we met de Bijzondere Financieringswet in het kader van de zesde staatshervorming nog wat volatiliteit hebben, met bewegingen die vaak uit de modellen komen maar waarvan ik zeker ben dat 2018 een belangrijk moment is om een nieuw ijkpunt te maken, waardoor de eenmalige afrekeningen er zullen worden uitgefilterd voor de komende jaren.

Voorzitter, met deze begrotingsaanpassing houden wij onze begroting op koers. We blijven de begroting conform houden met wat de Hoge Raad voor Financiën ons vraagt. We blijven extra investeren, denk maar aan de 190 miljoen euro voor scholenbouw. Dat is investeren in infrastructuur, in bakstenen voor mensen. Die investeringen zijn belangrijk om de economische groei te schragen. Wij werken met een investeringsnorm. Een van de vragen ging erover. We zullen die vraag

volgende week behandelen. Daar zullen we merken dat we echt wel een investeringsregering zijn. Het is ook de taak van de gewestregering om die investering vorm te geven.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp·a): Ik dank de heer Rzoska, die heel duidelijk heeft gemaakt wat de insteek was van mijn vraag: weten wat de stand van zaken is vooraleer we de discussie over de begrotingscontrole en de begrotingsaanpassingen beginnen. Maar de meerderheid is die discussie gestart. Ik heb mij in mijn vraag heel strikt gehouden aan de zaken die ik heb gevraagd in mijn interpellatie van 22 maart, die wegens de droevige dag toen niet is kunnen doorgaan.

Ik vind het van essentieel belang voor de controletaak van dit parlement dat we die startpositie kennen voor de begroting. We moeten kunnen zien welke evolutie de cijfers hebben doorgemaakt tijdens het conclaaf van de regering. Dat resulteert dan in een ontwerp van begrotingsaanpassing, dat zal worden ingediend in het parlement binnen de tijdslijn van het Rekendecreet, zoals u, minister, hebt gezegd. Dat is niet, mijnheer Diependaele, aan paniekzaaiërij doen. Dat is weten waar we vertrekken en hoe de Vlaamse Regering is geëindigd.

Mijnheer Schiltz, ik neem aan dat u niet wilt zeggen dat we de uitvoeringscijfers van een begroting geven. We geven gewoon een stand van zaken van de inkomsten en de uitgaven op dat moment. Dat is niet noodzakelijk alle economische parameters aanpassen. Dat is niet de vraag. Dat belet de vakministers niet om beleid te voeren. Ik neem aan dat de minister van Begroting weet wat ongeveer de stand van zaken is van de begroting. De cijfers worden daar bijgehouden.

Dan is er de discussie over de begrotingscontrole. We zullen effectief moeten kijken naar de benutting, zoals ze ook is opgenomen in de slides van de minister die we nu hebben gezien. We zullen moeten bekijken of hetgeen buiten de begroting wordt gesteld eenmalig is of niet. De heer Van den Heuvel heeft terecht gewezen op het tienjarige overheidsmechanisme. Ik neem aan, minister, dat we uw toelichting zullen krijgen bij de cijfers. Hetzelfde geldt voor de index, waar de cijfers in het rood staan en waar we niet weten wat daarmee gaat gebeuren.

Minister, u hebt zichzelf genuanceerd, en terecht in mijn ogen, los van de discussie over de opportuniteit van de fiscale regularisatie: ik neem aan dat wij geen hervorming van de successierechten gaan doen met eenmalige inkomsten van de regularisatie, want dan zijn we echt wel onszelf in het riet aan het rijden.

Voorzitter, ik houd mij het recht voor om, zoals gebruikelijk bij een interpellatie, een motie in te dienen binnen de geplande tijdsschema's.

De voorzitter: De interpellatie is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Annemie Turtelboom, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het boetetarief bij de dossiers die door de Bijzondere Belastinginspectie werden overgemaakt in het kader van de fiscale regularisatie – 1510 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp·a): Minister, de werking van de Bijzondere Belastinginspectie (BBI), de fiscale regularisatie van de afkoopwet, om maar de generieke

benaming te nemen, en de gerechtvaardigde belastingontvangsten die elke overheid moet krijgen of zou moeten krijgen, zijn zeer actuele dossiers. Er heerst in de maatschappij verontwaardiging over. Dat is mijns inziens grotendeels terecht.

We hebben op deze vraag om uitleg al eens een voorafname gehad. U antwoordde op dinsdag 8 maart 2016 op een vraag om uitleg over de fiscale regularisatie: "De Vlaamse Regering heeft tot hiertoe geen formeel standpunt ingenomen en op dit ogenblik zitten we nog niet in een fase dat ik concrete adviezen kan geven aan mijn administratie om bepaalde zaken uit te voeren." Tijdens de toelichting bij de vorige interpellatie heb ik gehoord dat er dan toch een fiscale regularisatie zal komen en dat er dus blijkbaar een decreet in opmaak is met betrekking tot die fiscale regularisatie. Dat is onzes inziens geen goed signaal, gelet op de gewijzigde internationale omstandigheden en de gegevensuitwisseling die bezig is. We zullen die discussie ongetwijfeld nog voeren bij het ontwerp van decreet dat dan zal worden ingevoerd. Er zit daar, denk ik, onrechtvaardigheid in.

Minister, in een antwoord op mijn schriftelijke vraag hebt u gesteld dat de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL) in een handvol dossiers die overgemaakt waren in het kader van de BBI-instructie, genomen door de federale overheid in afwachting van een fiscale regularisatiewetgeving en die wordt aangevochten bij de Raad van State, beslissingen heeft genomen met betrekking tot het boetetarief.

VLABEL heeft al wel beslissingen genomen over het boetetarief. Ik citeer uit uw antwoord: "Bij de complexere dossiers kan het zowel gaan om spontane als niet-spontane aangiften. VLABEL werd door de centrale administratie van de BBI gecontacteerd in 16 dossiers. Hiervan zijn er nog 9 dossiers in behandeling. Op een staal van 7 afgehandelde dossiers werd in 5 dossiers door VLABEL een belastingverhoging van 20% opgelegd en in 2 dossiers een belastingverhoging van 100%. De 100% belastingverhoging wordt aangerekend als het gaat om een niet-spontane aangifte, m.a.w. een dossier waarvoor de BBI zelf het initiatief heeft genomen."

Dit zou betekenen, als ik het goed begrepen heb – en ik kan het moeilijk anders begrijpen –, dat VLABEL in alle gevallen van spontane aangifte in het kader van de BBI-instructie (Bijzondere Belastinginspectie), laten we ons daar niets wijsmaken, beslist om zonder bijkomend onderzoek naar intentie een boetetarief van 20 procent op te leggen. Dat is volgens mij een vreemde situatie daar de Vlaamse Codex Fiscaliteit in een belastingverhoging van 100 procent voorziet in alle gevallen waar er de intentie is tot belastingontduiking, los van of en hoe die later bij de fiscus ontdekt zou worden.

Bovendien, de BBI is toch opgericht om fiscale fraude te bestrijden? In zijn toelichting bij de BBI-instructie stelt federaal minister van Financiën Van Overtveldt dat het in alle gevallen gaat om frauduleuze opzettelijke niet-aangiftes. Er is op zijn zachtst gezegd een intentie.

Worden dossiers die in het kader van de BBI-instructie aan VLABEL overgemaakt worden, systematisch onderzocht? Hoe gedetailleerd is dit onderzoek?

Waarom wordt er, dixit uw antwoord op mijn schriftelijke vraag, systematisch geopteerd om de boete van 100 procent uitsluitend van toepassing te maken op niet-spontane aangiften?

Gezien de intentie tot overtreding van de wetgeving de maatstaf is waarop de Vlaamse Codex Fiscaliteit het boetetarief bepaalt, en er geen bepalingen voorzien zijn omtrent gunsttarief bij een spontane aangifte, welke redenering maakt u of VLABEL dan om in deze tot een boetetarief van 20 procent te komen?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Mijnheer Bertels, u hebt al enkele keren vragen gesteld over de samenwerking tussen de Vlaamse Belastingdienst en de federale BBI. Samenwerking met BBI en fiscale regularisatie zijn twee verschillende zaken. U verwijst in uw vraag naar de fiscale regularisatie, nochtans staat de samenwerking tussen beide administraties, die weldra met een samenwerkingsprotocol zal worden gefinaliseerd, los van de nieuwe federale en Vlaamse fiscale regularisatieronde.

Zoals ik op 8 maart in deze commissie heb toegelicht, hebben we nog geen akkoord bereikt over een samenwerking met de Federale Regering over de nieuwe federale fiscale regularisatie. Het samenwerkingsprotocol met de BBI daarentegen, is wel afgerond, het zal spoedig worden ondertekend, en heeft een heel andere finaliteit. Het doel van het protocol is een samenwerking te organiseren die een betere en effectievere invordering van de belastingen mogelijk maakt. De wederzijdse uitwisseling van informatie wordt daartoe geoptimaliseerd. Het doel van de samenwerking is ook een geïntegreerde aanpak van deze dossiers te realiseren door bindende adviezen van de betrokken administraties onderling uit te wisselen. Over de praktische modaliteiten van deze samenwerking zal geregeld worden overlegd tussen afgevaardigden van de betrokken diensten.

Samenwerking met de BBI staat los van de interne BBI-instructie. U verwijst naar de zogenaamde BBI-instructie. Welnu, het samenwerkingsprotocol tussen VLABEL en de BBI staat ook los van de louter federale en interne BBI-instructie. Het samenwerkingsprotocol valt of staat dus niet samen met deze instructie, die laatste genereert enkel en alleen gevolgen voor de diensten van de FOD Financiën.

De dossiers waarover informatie zal worden uitgewisseld, worden finaal door VLABEL onderzocht en beoordeeld om tot een correcte toepassing van de bepalingen uit de Vlaamse Codex Fiscaliteit te komen. Dit onderzoek kan ook in samenwerking met de federale collega's van de BBI verlopen, het samenwerkingsprotocol voorziet daartoe in de mogelijkheid. Maar het is VLABEL die in een concreet dossier uiteindelijk oordeelt, onder meer over de belastingverhoging die zal worden opgelegd.

Voor de erfbelasting zal een belastingverhoging van 100 procent worden opgelegd wanneer inbreuken op de geldende fiscale bepalingen zijn gepleegd met de bedoeling de belasting te ontduiken of dat mogelijk te maken. Bij inbreuken waar dit intentioneel element niet aanwezig is, gelden de gewone belastingverhogingen. Zo zal bij een gewoon verzuim van activa in de aangifte van nalatenschap een belastingverhoging van 20 procent van de aanvullende rechten verschuldigd zijn.

Wanneer nu de BBI voor een concreet dossier een onderzoek geïnitieerd heeft, zonder dat de belastingplichtige zelf een initiatief tot rechtzetting van zijn dossier bij VLABEL heeft genomen, dan vormt dit wel een belangrijke indicatie, zelfs een vermoeden, dat de overtreding begaan is met een intentioneel element. Wanneer de gegevens van dit dossier aan de Vlaamse Belastingdienst worden bezorgd, zal er bijgevolg doorgaans aanleiding zijn om de hogere belastingverhoging van 100 procent van de aanvullende erfbelasting op te leggen. De situatie is echter anders wanneer de belastingplichtige zelf een rechtzetting doet door spontaan een bijvoeglijke aangifte van nalatenschap in te dienen.

In dat geval wordt de gewone belastingverhoging die voor een verzuim van 20 procent van de aanvullende erfbelasting bedraagt, toegepast. De FOD Financiën paste die voor de overname ook zo toe, en VLABEL zet deze werkwijze gewoon verder. Nochtans is een verhoging van 100 procent niet van rechtswege uitgesloten. Als VLABEL het intentionele element van de overtreding kan aantonen, kan alsnog een hogere belastingverhoging worden opgelegd. Ik hoop dat hiermee de zaken duidelijk zijn. Samenwerking met de BBI staat los van de fiscale regularisatie en staat ook los

van een interne BBI-instructie die momenteel voor de Raad van State wordt aangevochten.

Tevens beoordeelt VLABEL de bekomen inlichtingen en bepaalt welke bepaling van de Vlaamse Codex Fiscaliteit moeten worden toegepast.

Belangrijk is het samenwerkingsprotocol dat binnenkort wordt gefinaliseerd en dat een eerste 'test' zal zijn in heel het debat over de Panama Papers. Als de BBI bepaalde informatie heeft verkregen, dan zal VLABEL via het samenwerkingsprotocol en die informatie van de BBI zijn werk kunnen doen. We hebben in elk geval die vraag gesteld aan de BBI, maar ik heb ook begrepen dat men bij de BBI zelf de informatie uit de documenten nog niet heeft ontvangen. Dat samenwerkingsprotocol zal ons in dat dossier zeer goed van pas komen.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp-a): Minister, ik dank u voor de toelichting. Het is juist dat de BBI-instructie formeel gezien niet hetzelfde is als een fiscale regularisatie, maar de BBI-instructie kwam er wel in navolging van een fiscale regularisatieoperatie die is gestopt tijdens de vorige legislatuur. Laten we wat dat betreft dus niet over woorden vallen.

Wat me verontrust en wat ik niet rechtvaardig vind, is het volgende. De schriftelijke vraag die ik had gesteld, ging specifiek over dossiers in het kader van de BBI-instructie die toelaat op bijzondere manieren zwart geld te regulariseren, om dat toch nog aan te geven bij de fiscus. Minister, die BBI-instructie was er niet voor een spontane aangifte van iemand die was vergeten om tijdig zijn belastingaangifte volledig over te maken. Die was uitdrukkelijk opgemaakt voor andere, grotere zaken. Anders zou de BBI zich daar ook niet mee bezighouden. Er waren in mijn ogen intenties om belastingen te ontduiken. U hebt dat woord ook zelf gebruikt. Men probeert dat nog te 'regulariseren' in het kader van die BBI-instructie. Ik blijf erbij: in mijn ogen gaat het dus niet om spontane aangiftes, tenzij spontane aangiftes binnen het kader van de BBI-instructie voor zwaardere fiscale fraude waarbij er intenties waren om belastingen te ontduiken, en dus zijn de wettelijke boetetarieven daar miskend. Ik kom daarop terug: in het kader van de controletaak van het parlement kunnen we dat niet blauwblauw laten. Het gaat niet over de individuele dossiers, maar ik wil u vragen dat men, naar analogie met de oefening die in het federale parlement gebeurt of zou kunnen gebeuren, het Rekenhof even laat bekijken of bij de dossiers die u zelf hebt aangehaald in het antwoord op die schriftelijke vraag, de Vlaamse wetgeving wel correct is toegepast. Laten elkaar immers niets wijsmaken: in het kader van de BBI-instructie, dat gaat niet om een laattijdige aangifte van enkele kleine bedragen. Minister, het kan toch niet zijn, en u hebt er zelf naar verwezen, dat er voor een aantal zaken automatisch een belastingboete van 50 procent wordt geheven en de grote fiscale zondaars u soms vlotweg 20 procent toekennen. Iemand die er niet in slaagt om binnen twee jaar in zijn woning te gaan wonen, krijgt een boete van 50 procent. Dat staat ook zo in de wetgeving. Wij laten hier nu toe dat in het kader van een bijzondere procedure grote vissen een boetetarief van 20 procent krijgen. Dat is niet correct. Ik vrees dat de Vlaamse wetgeving niet correct is toegepast in de dossiers die u hebt aangehaald in het antwoord op die schriftelijke vraag. Ik ga ervan uit dat dit niet zo is. Eigenlijk zou u die vrees moeten wegnemen. U hebt die vrees met uw antwoord niet kunnen wegnemen.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Ik wil het niet hebben over de concrete casussen die collega Bertels naar voren brengt. Ik wil het veeleer hebben over de

fiscale regularisatie in het algemeen. Ik neem echter aan dat daarover later nog een debat wordt gevoerd. Dat zal vroeg of laat nog wel naar hier komen.

Mijnheer Bertels, ik vind dat u een cruciaal onderscheid niet maakt, natuurlijk alweer moedwillig. U spreekt van een afkoopwet, en dat is fiscale regularisatie absoluut niet. Er is een fundamenteel onderscheid. Bij de Afkoopwet is er al een strafrechtelijke procedure gestart door het parket. *(Opmerkingen van Jan Bertels)*

Voor alle duidelijkheid, bij een fiscale regularisatie is dat niet zo. Dat is ook de discussie met de Panama Papers nu. Minister Van Overtveldt wil nu zo snel mogelijk de procedure opstarten. Om dat te doen, heeft hij ook die informatie van die journalisten nodig, zodat men niet meer kan vallen onder die fiscale regularisatie, waarbij men uit vrije wil en voor men wordt gesnapt met zijn geld naar boven komt. Anders klopt het inderdaad niet.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega Bertels, bovendien is, als ik het goed begrijp, die interne BBI-instructie niet meteen iets dat VLABEL bindt. De Vlaamse fiscaliteit is zeer duidelijk: bij laattijdige indiening is het 20 procent, als men wordt betrapt 100 procent. Of dat nu voor 2010, na 2010 of na de volgende federale regularisatie is, maakt toch geen verschil. Ik begrijp dus niet waarom u hier een zweem van verdachtmaking blijft creëren, alsof VLABEL fraudeurs zou hebben ontzien. Dat is helemaal niet het geval. Er zijn andere criteria en er is een heel eigen fiscaliteit, waarop we best trots mogen zijn. Dat is heel zuiver: laattijdig 20 procent, indien men wordt gepakt 100 procent. Voilà.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Mijnheer Bertels, u zegt in uw eerste reactie dat de beide niets met elkaar te maken hebben, maar nadien hebt u het in uw repliek wel altijd over de instructie. Ik zeg dat de twee niets met elkaar te maken hebben, dat VLABEL zijn werk moet doen. VLABEL krijgt de informatie en moet dan zijn werk doen, los van de BBI-instructie. Die twee staan eigenlijk los van elkaar. We krijgen die informatie en dan moet VLABEL een analyse maken. Ik ga er dan van uit dat VLABEL die analyse op een goede manier maakt, met de boetepercentages die erbij horen. U kunt niet zeggen te begrijpen dat ze los staan van elkaar, om dan onmiddellijk in uw repliek altijd te zeggen dat ze met elkaar te maken hebben. Daarom is dat samenwerkingsprotocol tussen VLABEL en de BBI voor mij wel van belang, zeker in het licht van die Panama Papers. De eerste fase is dat die informatie eindelijk tot bij minister Van Overtveldt geraakt. Blijkbaar is dat nog niet zo gemakkelijk. Ik heb begrepen dat hij nog een paar weken moet wachten, maar goed, waarschijnlijk moet de inkt helemaal droog zijn. Dan hebben we een samenwerkingsprotocol om die informatie door te geven.

De kans dat bepaalde zaken te maken hebben met erf- of schenkbelasting is reëel.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Ik heb de Afkoopwet genoemd als een voorbeeld van een maatschappelijke discussie die aan de gang is. Mijn vraag was heel simpel. Voor de dossiers die zijn ingediend in het kader van de bijzondere instructie van de BBI om fiscale zondaars de mogelijkheid te geven hun zonden te laten wegnemen – om het woord regularisatie niet te gebruiken – gaat de minister ervan uit dat de indieners niet de intentie hadden belastingen te ontduiken. Dat is geloven in de paashaas of zoiets. Dat is echt uzelf blaasjes wijsmaken.

Mijn vraag was eenvoudig. Zal VLABEL in de dossiers die hij van de BBI heeft gekregen in het kader van die bijzondere procedure en waarbij het niet gaat om

gewone laattijdige aangiften, mijnheer Schiltz, want dan zouden er meer zijn dan de huidige 16, nagaan of er een intentie was tot ontduiking van belastingen? Ik heb nu begrepen dat het antwoord 'nee' is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.